

د خاموشي له شوره ډېرو سر تندي اونيوه
د بي وسي له زوره ډېر په زنگانه پړپواته

شور شور خاموشي

اعجاز خټک

Ketabton.com

شعيب سنز پبلشرز اينڊ بڪسيلرز

جي ٽي روڊ منگوره، سوات

ٽول حقوق د اماراتو پښتو ادبي ٽولنه مرڪز دبی په نوم خوندي

دي

شور شور خاموشي	.....	د ڪتاب نوم
اعجاز خٽڪ	.....	ليکونڪي
فضل ربي راهي	.....	ناشر
حنيف قيس	.....	پروف ريڊنگ
لقمان حڪيم	.....	ڊيزائننگ
سرتاج استاد او ظفر علي ظفر	.....	سريانه
ستمبر ۲۰۱۲ء	.....	دچاپ ڪال
حاجي حنيف اينڊ سنز پرنٽرز لاهور	.....	پريس
۲۰۰/- روپي	.....	ببيه
.....	.....	د رابطي لپاره

د موندلو درڪونه :

- داماراتو پښتو ادبي ٽولنه مرڪز دبی
- يونيورسٽي بڪ ايجنسي پيښور
- شعيب سنز مينگوره ، سوات
- مڪتبه اشرفيه، مڀن بازار لاجي (ڪوهاٽ)
- پشتواڪيڊمي ڪتاب پلورنڇي پيښور يونيورسٽي پيښور
- پښتو ادبي ٽولنه لاجي – ڪوهاٽ خيبر پښتونخواه

شعيب سنز پبلشرز جي ٽي روڊ منگوره، سوات

Website: www.shoibsons.ipfox.com

Email: shoibsons@yahoo.com

Ph: 0946-729448, 722517

ټرون

د خپل گران و محترم استاد
سعد الله خان حېران په نوم
چې زه يې د شعرو ادب په الف ، ب باندې پوهه کړم
خاوري اعجاز خټک

سريزه

بناغله تاج انور د لاچي ڪواٽ ، ادبي مجلسونو ڪبني داعجاز خٽڪ
 په نوم پڙندله شي، پلار نوم يي صوبيدار ڪُنڊل خان (مرحوم) دے،
 دپيدايشت نڀه يي يولسم دسمبر نولس سوه دوه پنځوسم (۱۱ دسمبر ۱۹۵۲)
 او دسڪول په ڪاغذونو ڪبني د مئي شپڙمه نڀه ڪال نولس سوه څلور پنځوسم
 (۶ مئي ۱۹۵۴) ليکلي شوي ده. يعني دا زمان د "سريتوب عمر ته رسېدله
 دے نو ځکه د"بڼه سريتوب " څرگندونه کوي او دا دے خپله رومبي شعري
 مجموعه په اولس پېرزوکوي

زما شاعري ده دا اولس دسوکالي له پاره
 زه خو ليکل کوم دژوند دخوشحالي له پاره
 زه خپل غزل ته چرته ډمه گډوله نه شم
 نه شم کولائي شاعري دخمرستي له پاره

دا شعرونه داعجاز خٽڪ د"احساس" نومي نظم آخري کړي ده کوم چي ما په
 اول ځل په خپل کلي طورو کي اورېدلي وو. په کال ۱۹۷۸ ء. ڪبني دپياوړي
 مورخ او شاعر تاج ملوک خان دلسوز (مرحوم) په ياد ڪبني ادبي دستوره وه
 د لاچي نه دوه ځلمي شاعران سعادت سحر او اعجاز خٽڪ هم د اولسي ادبي
 ټولني مردان په بلنه راغلي وو په دې موقع ددې دواړو بناغليو د ڪلام تود هر
 کله شوي وه دغه ڪه هر څو د بناغلي اعجاز خٽڪ د شاعري ابتدائي دور وه
 خو د ده "احساس" د پښتو ميټنو له دا احساس ضرور ورکړو چي که د ملي
 ژوند د بيداري شاعر اجمل خٽڪ هر څو که د وختونو دسياست سيلی په مخه
 کړي دي او گاونډي هيواد ڪبني ئي دجلاوطني په گاللو مجبور کړے دے ولي
 دهغه د احساس بڅرو "رشه" سالمه ده " دغيرت چغه" اوس هم پورته کيدائي
 او اورېدله شي ځکه چي د احساس غورونه کانيه نه دي او چي د ملت زلمي
 ويښ او بيدار وي نو دژوند په کاله ڪبني به دجمال او جلال رنگونه مدام
 خواره وي او دقام ځلمي شاعران د خپل ڪلام په وسيله د بيداري جرسونه
 دپمار غږوي.

دنري له واقعاتو سبق واخلي
 دا تر څو به تاسو خپلو ڪبني جنگېږي
 "باچاخان" درته وئيلي داصفادي
 ڪه ويښ نه شوي پښتنو! گوره ورکېږي

زما په نيزد چي د لاچي اوسېدونکي زلمي وي، لوستي وي او په

شعرو ادب مڻن وي نو هغه به آرومرو د محترم سعدالله خان حبران دفكر ونظر په پلوشو روښانه وي او دهغه د " گلستان " گل يا ورمه به وي ، دغلته ښاغلي عمل خان سياح، اڪمل اسد آبادي او شاه ولي خان غوندي ننگيالو هم خپلي ويني او جذبي كرلي دي او دملی فكر خپلي يي خوري كړي دي او د پښتونخواه په اولسي او ادبي ډگرونو كښي يي " لاجي " له پخواه نه لاجي لونگ كړي ده.

په دي خاوره زېرېدلي نوموړي عالمان دي
هم پيداېكښي بي شميره شاعران دي
مدرسه ده دعلمونو، دا زمونږ كله لاجي ده

ښاغلي اعجاز خٽڪ د دغه چاپېرچل او دغه سيال كلي " لاجي " پيداوار د هغه د لاجي گلستان پښتو دسيوري لاندی دشعر او هنر سفرپه كال ۱۹۷۰ كښي شروع كړو. كال ۱۹۷۱ كښي چي سياسي زول طوفان راپورته شو نو لكه دنورو ادبي جرگو د لاجي "گلستان" هم اوخپله شو. په كال ۱۹۷۲ ۶. كښي دغلته يي " پښتو ادبي ټولنه لاجي " جوړه كړه . ښاغلي اعجاز خٽك دجنرل سيكتر په حيث خپله سځني خواني ټولني ته وراوځينله او نهه كاله يي په دغه چوكي د پښتو ژبي او د ادب ناوي ته لوگه كړه . دي مهال كښي د روزگار غمونو دخپل هېواد نه متحده عرب امارات ته په مخه كړلو. د خپلي كورني دمعاشي مسلي هوارولو مبارزه يي شروع كړه د تن وينه ئي وسوزوله، خوله يي اوبهيووله او پيسي ټكي ئي اوگټلي نو بيا هم دزره تاؤنو په آرام پري نه بنودلو او د پښتو دغم نه يي بي غمه نه كړه شو. د يو څو ملگرو په ملا تربي " د اماراتو پښتو ادبي ټولنه- مركز دوبي " بنياد كښودو او د عربو رېگزارونو كښي يي د پښتو د بڼ ورمي خوري كړي او دغسي ئي د خپل ژوند غوښتنو سره سره د ادب عصري غوښتنې هم پوره كولي "د پښتو ورمي - " خوشحال او رحمان" - "د سليم خٽك مرحوم كلام مراوي گلونه او د سعدالله خان حبران " پټي سلگي " د ښاغلي اعجاز خٽك د شعري او هنري سفر زره پوري مطبوعاتي سلسلي دي . د اماراتو پښتو ادبي ټولني مركز دبي د سيوري لاندې چي وخت په وخت كومي لويې ادبي دستوري او مشاعري شوېدي او ددي په اثر چي د پښتو ژبي او ادب ته څومره ښېگړه رسېدلي ده او اماراتوكښي پښتوشاه زلمو كښي ادبي ذوق او سماجي غزونې كړي دي نو د فخر او عزت پټكه هم كه ښاغلي تاج انور اعجاز ته په سر كړه شي نو بې خايه به نه وي.

خوشال البرم چي روگ ورم
د ادب په گلستان كښي
د عربو و رېگسـتان كښي
دا زمي د لاس كرلي
د پښتو د بـاغ گلونه

ماڅو کاله آگاهو د ښاغلي اعجاز خټک په لاس ليکلي د کلام مسوده لوستي وه نو يو دوه کرښي تبصره مي پرې په خپله خوښه داسي ليک کړه وو چې د ښاغلي اعجاز خټک طبيعت که غزل وييلو ته پسڅېرې نو مونږ دي ته يو فطري او غبر شعوري عمل وييلې شو. دا غزلې د زلمي شاعر د هنري صلاحيتونو او د ځوانۍ د مستو مستو غزونې کوي ځکه نو اعجاز پکښې دومره نه شي ليدلې او منکر پرې اعتراض کولې شي. خو اوس چې د سپنکي (نوم يې شور شور خاموشي ده) يو ه بي ترتيبه مسوده د لوستو دپاره زما په وړاندې پرته ده او په کرښه کرښه کښي له څېره د کمپوزنگ بلها غلطې د لوستونکي نظر کيږي بيړي کوي - بيا هم په دې د يو نظر تېرولو نه پس دا احساس رابخښي چې ښاغلي اعجاز خټک په ځانې ولاړ نه دے. پرله پسې پرمختگ کوي. د غزل په حقله يې رويه او نظريه کښي زړه پوري بدلون محسوسېږي. غزل څه ته وائي د اعجاز خټک يو نظم دے، ديکښې شاعر دعوه کړي ده چې غزل د چا ښکلا پوري محدود نه دے، دا دوخت تقاضو آئينه دار دے او دخوشحالي د سباون زېږ دے خو پرته له دې دعوي د ښاغلي اعجاز خټک دادي پېژندگلو، د ده په بيلو بيلو موضوعاتو وييل شوي نظمونه په غوره ډول کولې شي، دغو نظمونو د ښاغلي اعجاز خټک شاعري شته منه کړي ده - زما په خيال د نظم ښه کښي د شاعر تخليقي صلاحيتونه څرگند ليدلې شي او د شاعر انه تخيل رنگارنگي پکښي هم شته - هر نظم ئي د زړه د واداتو، داخلي کيفياتو او خارجي محرکاتو ترجماني کولې شي -.

د ښانيسټ او د ښکلا په کلاو ګرځم
پکښي مينه، وفاګانې لټوم
رنگينې چې د نظر کچکول کښي راوړم
تصويرونه ترې د ښکلي جوړوم

م، ر، شفق

اسلام اباد

۳۱ جنوري ۲۰۱۲ء

د اعجاز اعزاز

هرکله چې خدائے بخښلي ايوب صابر په سرپرستي کښي د کوهات ډښار نه پنځويشت کلوميتره لرې په فاصلي باندې د سهېل (سوپل) آرڅ په جرنيلي سرک باندې ښاد او آباد کلي لاجي کښي د گلستان پښتو ادب لاجي په نوم يو نوي ادبي تنظيم بنسټ کښودو نو ډېر زر د دې ادبي گلستان دشعرو ادب د گلونوپه خوشبويانو ادبي فضاگانې معطرې شوي په خصوصي توگه د سعده الله خان نوم په ادبي دنياکښي لکه د نمر اوځلېده. د عيسوي کال نولس سوه شپږم نه تراويام پورې پوره لس کاله د دې تنظيم ډېر په اتفاق سره دپښتو ژبې او ادب خدمت ډېر په ښه انداز کښي اوکړو. محترم سعده الله خان حېران نه صرف د دې انجمن د سيوري لاندې د نوي گول د شاعرانو لارښودنه کوله بلکه په گورنمنټ هائي اسکول لاجي کښي د استاد په حيث خپله وظيفه يې هم په ښه توگه ترسره کوله. حېران صېب د لاجي او دتولي خټک نامي مشهور روحاني مشرمانون صېب دويم د لاجي مولانا عبدالمنان عبيد مرحوم فرزند دے او د پښتو سره سره د اردو، فارسي او عربي درېو ژبو عالم او ماهر دے نو د داسي نابغه استاد د سيوري لاندې د سبق زده کړه د الله تعالي د لوي فضل څرگند علامت دے. راقم الحروف سعادت سحر، تاج انور اعجاز، انور الفت، انور حسين مسافر، ميجر الطاف او سعید رهبر او داسي نور لکه امجد ساقی جان د حېران صېب د مدرسې طالب علمان دي او دا ټول نن هم په دې وياړ کوي چې زمونږ سرپرستي حېران صېب کړي ده.

ښاغلي تاج انور اعجاز سره زما پېژندگلي زما د عمر سره سمه ښکاري هغه په دې چې يو خود هغوي او زمونږ کور يو بل سره ډېر نژدې او بيا په يو اسکول کښي مونږ سبق وئيلي دے بس دومره به وه چې اعجاز صېب به ماته يو جماعت وروستو وه.

اعجاز صېب د عيسوي کال نولس سوه څلورينځوسم د مې د مياشتې په شپږمې نېټې زېږېدلې او د بابا جي نوم ئي صوبيدار کنډل خان دے. د دوی بابا جي د پير طريقت نوم يو پير تاج علي شاه مريدوه چې دکشمير نه به ئي تشریف اورلو. په کومو شپوورځو کښي چې اعجاز صېب زېږېدلې وو نو په هغه دوران کښي د دوی د بابا جي پير صېب هم لاجي ته تشریف راوړے وه چې کله يې اعجاز صېب ورته اښودلو نو هغوی ورله نوم تاج انور خوښ کړو.

ماته هغه شپي ورځې هم نن يادېږي چې اعجاز صېب به په تبليغي جماعت کښي منډې ترري وهلي، دټول محلت ماشومان به ئي راجمع کړل او شپي جمعې ته به يې بوتل او بيا ماته هغه وخت هم يادېږي چې د هغه د

وروكوالي ملگري لياقت علي راز چې زما هم جماعتي وه، په مرسته يوه ادبي ټولنه جوړه كړه چې نوم يې ورله پښتودرنه ادبي ټولنه لاچي كېښوده خو دا د دوى د وركوالي ادبي هلي ځلي وې. بيا داسې وخت راغے چې لياقت علي خان راز دپاکستان په نېوى كښي نوكر شو او د ټرينگ نه پس يې بنگال ته اولېرلو چې هغه وخت د كال ۱۹۷۱ء جنگ بنه په درز سره شروع وه، بنگله دېش جوړ شو خولياقت علي خان راز هلته شهيد شو او بېر ته رانغے. هم په دغوشپوړو څوكښي گلستان پښتو ادب لاچي په سياسي الغلاؤ تلغاؤ كښي داسې اونختو چې خپل ادبي سفر يې نيمه خوا پاتي شو. نو اعجاز صېب د يونوي تنظيم جوړولو تابيا او كړه چې د راقم الحروف سره سره سليم خټك مرحوم، عزيز الله عزيز مرحوم، انور آفت، نثار گل نثار، غيور ناشاد، سعید هير، ميجر الطاف سرفراز خټك (ريټائرډ)، اقبال فنا، انور حسين مسافر، بشير احمد بشير، فيض الله جان فيض، اقبال عارف، اسلام بادشاه اسلام او پروفيسر نعيم رضوان خانزاده په مرسته د سعاده خان حېران په سرپرستي كښي پښتو ادبي ټولنه لاچي جوړه كړه چې د اعجاز صېب د نه ستري كېدونكي هلوځو او د هغوى د ويال طبيعت په برکت دغه تنظيم ډېر زر د پښتونخواه د نورو ادبي تنظيمونو سره اوږه په اوږه يې اوږولو. د دې ټولني دسيوري لاندې به نه صرف اووه ورځني تنقيدي غونډي كېدلې بلكې په علاقائي او په ملكي كچ به يې مشاعرې كولې، د پښتو ټپه ده.

څوك په رضالۀ ملكه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار دلاسه ځينه

نوبيا داسې ورځ هم راغله چې اعجاز صېب د معاش په سلسلي كښي دوبي (متحده عرب امارات) ته لاړو، هغه ورځ زمونږ ټولني ملگرو دپاره د يو لوي غم نه كمه نه وه خو اعجاز صېب د يورون مستقبل په تكل كښي ملگرو هغه په ډېرو دعاگانو سره رخصت كړوگني اعجاز صېب په پاكستان كښي هم بېروز گاره نه وه، دكوهات په اكاؤنټ آفس كښي د مرحوم رومان ساغر سره جوت په كرسۍ به ناست وه او دواړو شعرو شاعرۍ سره سره د ايم اے پښتو امتحان په پرائيوېټ توگه پاس كړے وه.

د عيسوي كال نولس سوه يوكم آتيايم د جنوري مياشتي يولسمي نېټي پوري اعجاز صېب د ټولني عمومي سكتر وه. هلته چې متحده عرب اماراتو ته لاړو نو يو كال پس يعني كال ۱۹۸۰ كښي يې داماراتو پښتو ادبي ټولني مركز دېي په نوم يوه ټولنه سازه كړه چې د الياس تلوال ورسره پوره په پوره منډه او وهله. ترننه پوري اعجاز صېب د دې ټولني عمومي سيكتر دے. دوى دلته ډېرې درني او بڼې المللي مشاعرې كړي چې ادبي دنيا ئي نن هم يادوي. دوى د خپلوملگرو يو تعارفي كتاب د وړمې په نوم او بل يې د خوشحال و رحمن بابا په نوم چاپ كړى. دغه كتاب د شپاړسم جماعت د پښتو طالب علمانو دپاره پښتواكېډيمى ډېره گټور او غوره گرزولے چې ډېرې علمي او گټورې

مقالې پکښې شاملې دې کومې چې ددوی ملگرو په خپله لیکلې. یو اهم ادبي ، علمي او سماجي کار چې دوی کړې هغه دا چې دپاکستان نه یې. قلندر مومند، پرېشان خټک، ایوب صابر، سعدالله خان حېران، پروېش شاهین، عبدالکریم بریالې، مطیع الله قریشی، مجبور سوراني، غازي سیال ، سلیم بنگش او اسیرمنگل غوندي لوي لوي شاعران او ادیبان رابللي . که دغومشاعرو ویديو ریکارډنگ اوگورئ نو دآورېدونکو شمېره پکښې دده نه زیاته ښکاري خو د اعجاز صېب نظامت به دا مشاعرې نورې هم یو په دوه ښائسته کولې.

اعجاز صېب دپښتو ژبې او ادب د پرمخ تګ له پاره هر وخت او هر ځایه کښې خپل صلاحیتونه پکار راوستلي او پیسه یې شنډلې خو قصه یې کتلې .

- د هغوی د هلوځلو په برکت حسین احمد صادق ، مهرونېش صدیقی، وزیر بادشاه جانان، امت بنگش او بختیار شاکر غوندي ادبي ملگرو په دوحه قطر کښې پاک پښتو ادبي ټولنه جوړه کړه. هم دې سره سره ئې دغه ملگري هم مشاعرو ته رابللي . دې نه علاوه ئې فیروز آفریدی هم په خصوصي توګه مشاعرو ته رابللي .
- په بحرین کښې یې هم د ټولني جوړولو دپاره حامدقریشی سره آرېکي نیولې وې خودمقامي قوانینو له وجې هغوي ټولنه جوړه نه کړې شوه .
- په ویسه اټک کښې پښتو ادبي جرګه دمشناق احمدمشناق په سرپرستی کښې اعجاز صېب جوړه کړې.
- ورسره ورسره په کراچۍ کښې د اتفاق پښتو ادبي ټولنه هم صابر احمدصابر استاد په مرسته او د هغوی د نورو ملگرو په برکت جوړه شوې ده .

زما د معلوماتو تر مخه که ریډیو او ټي وي دلاچۍ نه څوک بللي نو د سعدالله خان حېران او زما دباباجی شاه ولی خان نه پس یې اعجاز صېب بللې ځکه چې دا دومره مقبول شوی و او چې دوی به مشاعرو ته رابللو.

په متحده عرب امارات کښې د راس الخیمي ریډیو نه چې خپرونې پېل کېدې نو د اعجاز صېب پکښې پوره پوره لاس و او هم هلته دوی دپښتو په اووه ورځني خپرونو کښې یو کال پوري کار کړې دے او دا خپرونې به ټول عربستان کښې او په افغانستان او کونټه بلوچستان کښې اورېدے شوي او پښتانونه دومره خوښولي چې د جمعې په ورځ به سحر یولس بجې او د شپې یولس بجې به ټول پښتانه ورته غور غور ناست وو.

اعجاز صېب یو ډېر خوږ انسان دے، هر چاسره ډېره په مینه گره بره کوي. او بیا د خپلواکي ملگرو خو دومره قدر کوي چې کله سلیم خټک په حق اورسېده نو د هغوي د کلام مجموعه د مراوي گلونه په نوم چاپ کړه او بیا ئې د خپل استاد سعدالله خان حېران کلام پټې سلگۍ چاپ کړې او دا دے نن دخپل کلام مجموعه چاپ کوي چې نوم یې ورله شور شور خاموشي غوره کړې ده.

اعجاز صېب د کال نولس سوه يوکم آتيايم نه په عربستان کېني دژوند ورځې شپې صباکوي ، ذرره او دشوگر مريض هم دے، په داسې عمر دسړي زره غواړي چې آرام اوکړي خو هغه دچاخبره چې شوخ د خوارو زرونه دي چې چوي نه ، د اعجاز صېب حوصله لا خوانه ده ، د هغوي مزل لا روان دے او داسې يو نابغه روزگار شخصيت دے چې داسې خلق ډېر کم پيدا کېږي . د داسې خلقو په باب له خادم بابا ډېر ښه ونيله .

چې ژوند دے ووم ، تاسو ويشته ووم په کانو
اوس مې ځله ښکلوی د قبر کانی

نو بايد چې مونږ د داسې خلقو قدر په ژوند کېني اوکړوگني دآسمان نمر په گوته نه پتېږی .

په دې موقع د اعجاز صېب د شعر و شاعرۍ په بشپړه توگه تبصره کول يقينا چې گران کار دے خو زه ډېر په لنډو ټکو کېني د هغوي د کلام ذکر خپل فرض گڼم . دوی غزل ، نظم او هائيکوليکلي .

په کال نولس سوه يوکم اويايم (۱۹۶۹) د مېي د مياشتې په شلمې نېټې زمونږ د نيکه ميرولي کاکا په سراني کېني يو ه طرحي مشاعره کېدله چې صدارت ئې افضل رضا کولو . ما او اعجاز خټک پکېني په ورمبي ځل گډون کولو، د اعجاز صېب کلام مطلع او مقطع وړاندي کوم.

ستا د راتلو وعده وفا نه شوله
په ما د هجر شپه صبا نه شوله
اعجاز مجبور وه چې پښتو کېني گېر وه
خو هغه پيغله پښتانه نه شوله

په يو بل شعر کېني د ورورولۍ پيغام داسې آوروې.

دورورولۍ مشال په لاس گرځوم
دغه رنابه لر او بر ته يوسم

دغزل روح تغزل ته ونيله کېږي، لږ يې دا انداز اوگورئ.

تا چې د ښو په غشو اوويشتم
مړ وومه جانانه! راژوند دې گرم

رقيبانو ته په ښکلي انداز کېني داسې پتون ټپوي ،
رقيبان دې اوس دسر خپرونه غواړي
چې اعجاز ورتنه وهله نن پتون دے

زہ دینتو ژبی سترنقاد او ادیب م ، ر، شفق دی رایي سره اتفاق لرم
 چي د اعجاز نظم په غزل باندې دروند بنکاري لکه د احساس نومي نظم د
 هغوی د ژور احساس په بڼه توگه ترجماني کوي او داسې وائي چي.
 ماته د وخت ختلي نمر ته ټیټېدل نه راخي
 ماته د عشق او د مستی نه دك غزل نه راخي
 زه داوولس په غم لرلي مرثیي ليکمه
 دي نه سپوا راته په بل خه کښي ليکل نه راخي
 د عشق عنوان لاندي نظم يي يو شاهکار نظم دے چي ډېر په ښکلي
 انداز کښي د عشق مفهوم داسي بيان کړے.

عشق د کلهم انسانيت د ورورولۍ فلسفه
 عشق د انسان د محبت او سوکالی فلسفه
 عشق د زردار او د نادار د يو ولي فلسفه
 عشق د خوشحال د ننگ و پت پښتونولي فلسفه

عشق د خوشحال د توري شرنګ او د غيرت قصه ده
 نه د لایلا او د مجنون د محبت قصه ده

د اعجاز صېب نور نظمونه لکه پښتنه ميرمن، هغه څوک وه، ارمان، جنت،
 منزل، زما خوشحال او شپونکي سندرې دلوستو جوگه دي چي دطوالت له
 خاطره دا هر خه په لوستونکو پرېږدم . په آخر کښي به دومره اووايم ،
 چي د اعجاز غوندي له سره تېر شي
 هغه خبري زړوري کوي

په درناوي
 سعادت سحر

صدر پښتو ادبي ټولنه لاجی

د پښتو لېونے

هغه بله ورځ راته تاج انور اعجاز خٽڪ ٽيليفون اوکرو چې بشير صيب زه خپل کتاب چاپ کووم ، ماورته وٺيل ، مبارک شه، ڊبر زيات خوشحاله شوم خو ڊبر زيات حيران په دي خبره شوم چې وٺيل ئي راته دکتاب مسوده درلېږم چې ليکل پرې اوکړي، داخبره زما دپاره دحيرانتيا او پرېشاني وجه ځکه وه چې زه په دي خبره لا خبر نه يم چې د چا په کتاب ليکل او خپل تاثيرات ليکل دکله نه او څنگه شروع شوی دی خو په دي خبره بنه پوهه يم چې کله هم يو مصنف خپل کتاب چاشاعرله ليک دپاره ورکوي نوکوشش کوي چې لوني نه لوني شاعر، اديب ، ليکوال انتخاب اوکړي او که لوي نه وي نو بيا خوچي کم نه کم دمصنف نه دشعروادب په ميدان کښي سينيئر وي ، پياوړي وي او پېژندونکي وي. او بله خبره دا د حيرانتياچي زه پرې لا پوهه نه يم چې دباغلي ليکوال اعجازصيب خپل کتاب دپاره (شور شور خاموشي) ولي او په څه مقصدماته د ليک دپاره راکړوځکه زما او د اعجازصيب حثيت د شعرو ادب په حواله داسي دی لکه داستاد او شاگرد، اعجازصيب په دي ميدان کښي زما د استاد حثيت لري او ماته لا خان د ادب په شاگردانو کښي هم نه بنکاري خو دا د اعجاز صيب د ميني او اخلاص او سړيتوب يوه لويه نمونه ده چې زما غوندي د ادب يي طالبعلم ته يي خپل کتاب د ليک دپاره راکړو او اوس زه دباغلي ليکوال د حکم په تعميل کښي د دوی په کتاب باندي خپلي ماتي گوډي خبري اوليکم.شور شور خاموشي او بيا دا شعرونه.

ځني سرونه مي ليدۀ په نمرخاتۀ پرپواتۀ
ځني سرونه آخرغوڅ شو، ورته نه پرپواتۀ
غوره تيا چرتۀ په لري وطنونو اوشی
تدرراتلو، زمونږ په کور، په هرکالۀ پرپواتۀ

د دي شعرونو شاعرتاج انور اعجاز خٽڪ زه دتېرو ډېرشو کالو راسي پېژنم. دکوهاب ضلعي لاجي کلي يو ځوان زلمے چې نن هم لکه د تېر وخت په شان به په عمر ډېر خو په زړه زلمے دپښتوادب د ميدان هغه زيړک او سترگه ور شهسوار دے چې د ۱۹۸۰ نه واخله ترننه يي ددربوپه دي سره شگلنه او سوراره زمکه يي د يو څوملگرو سره د اماراتوپښتوادبي ټولني شمع په خپلو هلوڅلو او مندو تررو په هر حال او هر ساعت داسي روښانه ساتلي ده چې ديوطوفان او بادوباران تنېدو له نه ده ورکړي او نن هم سره د خپلوملگرو لگيادے د پښتو ژبي او پښتو ادب سرڅڼه کولوکښي بوخت دے او ولي به يي

نه کوی چې دی ښاغلی د میدان گټلو هنر د پښتو ادب د یولوئي پوهه اوزیرک استاد ښاغلی سعاد الله خان حبران نه زده کړې دے ځکه خو چې اعجاز صېب څه هم لیکلی دی، زما په خیال یې په ټول پوره او وزن پوره په پوره دي، که څه کمې پکښې وی هم نوماته پکښې په نظر نه دی راغلي.

اعجاز صېب د ژوند په هر اړخ لیکل کړی دي او دا هرڅه یې په غزل، نظم او هائیکو کښې ځانے کړی دي او چې هرڅه یې لیکلی دي نو ډېره یې خوږه او پسته ژبه کښې یې لیکلي دی چې یو عام لوستونکے یې په اسانه لوستلے هم شی او پرې پوهېدے هم شی.

اعجاز صېب که یو خوا د ځان او جانان خبره کوی نو دخپل کور کلی د کوڅو د فکر نه هم ناخبره نه دے پاتې شوه او ددی سره یې د اولس غم هم په خپل زړه کښې لکه د روح ځانے کړے دے. دخپل قام اولس او د وطن غم یې تل تر تله په خپل چاپېرچل دردونه خوشحالی هر څه یې په خپل کلام کښې ځانے کړی دی خو سره د دې یې د نړۍ د مظلومانو غم هم ژرلے دے، دا ټول دیو ښه او پوهه شاعر نڅښې دی چې ټولې دښاغلی لیکوال په شاعری کښې موجودې دي. ښاغلی لیکوال چې کله خپل جانان ستاني نو وائي.

که زما جانان دي اولیدو په سترگو
درنه هیر به دجنت حوري غلمان شی
خلق وائی چې یې زړه راځني یورو
خوتازه پرې د اعجاز خټک ایمان شی

او بل ځانے وائي،

تاچې دښو په غشو اوویشم
مرومسه جانانسه! راژوند دے دي کرم
ستا اعجاز خټک به ولسی نه ستاني
ستايو خوږ نظر دے چې زلمے دي کرم

او کله کله د جام، ساقی او میخانې نه هم خوند آخلی نو داسې وائي،
هغه چې جام دپاسه جام سره هم خلے ورکوی
داسې ساقی ته به څوک څرنګې زړه نه ورکوی

او یا دا چې،

ستا دستو خماروس ترگو اثر دے
میخانې کښې د جامونو کرنگه سار شو

او بل ځانے کښې وائي چې،

چې څښوی شراب د مینې په نظر د مستو سترگو
په دا خوی می ځکه خوښ دے دا دلبر د مستو سترگو

او چې د خپل کلی د کوڅو خبره شي نو څه داسې وائي،

خزانہ د تاریخونو، دا زمونږ کله لاجی ده
 آینه ده د وختونو، دا زمونږ کله لاجی ده

دخان په حقله بناغله وائي،

ماته د وخت ختلي نمر ته تیتېدل نه راځي
 ماته د عشق او د مستی نه ډک غزل نه راځي
 زه د اولس په غم لرلي مرثیې لیکمه
 دي نه سپو راته په بل څه کښي لیکل نه راځي

شاعر به څنگه بل څه اولیکي چي په کورکلی محلت کښي دبارودو
 ډېري پراته وی، زلمی پېغلي، ماشومان او بوداگان بي گناه قتلېږي، بیا به
 شاعرنوره شاعری څه اوکړی، د شاعر خو به بیا هم داسي شاعري کوی لکه
 اعجاز صېب چي وائي،

ملگرو! مانه دسرور ډکي نغمي مه غورای
 مانه د وخت د نمرودانو قصيدي مه غورای
 زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کوومه
 مانه ماتم کښي د خدا ډکي قصي مه غورای

د وطن په حقله شاعر خپل احساسات څه په دي ډول بیا نوی،
 هغه آزادی چي مونږ په سرو وینو کتلي ده
 دا دزنده باد په نعرو مونږ ه تل پاللي ده

هغه آزادی چي د شپونکی د خلي سندر ه وه
 هغه دخيبر په دنگو غروکښي غلي غلي ده

او بل ځائ وائي،

چي پرون وه هغه نون دے
 هغه ملک ، هغه وطن دے
 د اسلام په نوم جوړ شوے
 پکښي زور دے د خدایانو
 زما هېر برکت شاه شسي
 دا چي اوخو ورو پرگدانو

د جانان د صفت او وفا سره سره بناغله لیکوال د دوران په غم کښي هم
 بوخت دے او څه په داسي ډول گويا دے،

ملگرو! زه په داسي ښارکښي اوسم
 لکه د مصر په بازار کښي اوسم

هغه د امن او انصاف غوڻيندڙ تته
لکه د تپروخت چرتته غارکښي اوسم

کله خپل داوولس غم او کله د خپل مزدور غم دا ٽول دشاعر د ژوند هلي
خلي دي،

يوخووا بربندلغربچي د خوار مزدور وينمه
بل خوا غٽان نشو کښي مست مخمور مخمور وينمه
خدائيوکوتري سترگي زه په بل خوا آروله نه شم
چي دوخت ژرنده کښي دل شوے خپل جمهور وينمه

هوښياران وائي چي شاعران د قام سترگي وي خو زه وایم چي
شاعران د قام ژبه هم وي خکه چي قام کومه خبره په ژبه کول غواري او نه
ئي شي کولے، هغه خبره اکثر په خپلو غزلونو، شعرونو او نظمونو کښي يا
خوئي کري وي او يايي اوکري، هغه که فرياد وي که د سوال منت خبره او که
د وخت د ظالمانو او د سماج رواج نه بغاوت وي، هره خبره شاعر په خپل کلام
کښي په ډېره آسانه او پسته ژبه کښي په آسانه کولے شي لکه د اعجاز صېب د
يو نظم (احساس) يوڅو شعرونه زه دلته په دي حواله را آخلم، هغه وائي،

وايم چي تندرشوے، آسمان نه پري راپرپوتلے
چاچي زما داوولس شونډو نه خندا وري ده
وايم چي اور شوے، ورته چغه د غيرت جوړه شوے
چاچي زمونږ خوارو جونگرو نه رڼا وري ده

داوولس د غم سره سره بناغله ليکوال دنړۍ د مظلومانو نه هم خان
ناخبره نه دے ساتلے او دنړۍ د هر مظلوم غم يي يو شان ژرلے دے.

د فلسطين او دکشمير په زمکه

خپري توري کوي، زغري کوي
چي داعجاز غوندي له سره تپر شي
هغه خبري زوري کوي

په دي حواله داعجاز خٽڪ صېب نظم (آختردي مبارک شه) د باربار
لوستلو جوگه نظم دے.

اعجاز صېب غزل کم او نظم زيات ليکلے دے خو غزل يي د نظم او
نظم يي د غزل نه ډېر تاثير لري، ډېره ساده او سوچه پښتو يي استعمال کري
ده. دډېرو گرانو لفظونو، کنايو او استعارو نه هم خان بچ ساتلے دے چي هر
سري پري پوهېږي، په هره موضوع يي ليکل کري دي. پاتي د هر ليکوال په
ليک کښي څه نه څه کمے وي ځکه ورته دانسان ليک وائي. دغه شان به د
بناغلي اعجاز صېب په شاعري کښي هم څه نه څه فني او فكري خامي وي

خوماته په نظر نه دي راغلي ځکه ما په دې خپلو خبرو کښې د تنقيدنه هيڅ کار نه دے آخستے. باقی د اعجاز صېب شعري مجموعہ (شور شور خاموشي) ستاسو په لاسو کښې ده بايد چې ورته د قدر په نظر او کتله شي او خدائے دي اوکري چې د اعجاز صېب دا شور شور خاموشي د پښتون اولس دپوهې او نېک مرغي سبب اوگرځي (آمين ثم آمين) په يوه پښتنه ټپه دا خپلي خبرې راتولم او ستاسو نه رخصتېرم، اعجاز صېب ټول دي دسويکي شهه چې دښمنانان درسره شپارس وڅيژينه

په درناوي

بشير احمد بشير

چنير مين

داماراتو پښتو ادبي ټولنه مرکز دبی

۳۱ می ۲۰۱۲ ع.

د اعجاز خٽڪ اعجاز

دوه دبرش كاله مخڪنبي د اعجاز خٽڪ او الياس تلوال په كوششونود اماراتوپښتو ادبي ٽولنه مرڪز ڏي په وجود ڪنبي راغله، او ٽردمه ٽولنه روانه هم ده او ودانه هم ده . روانه په دي معنيٰ چه ادبي هلي ڄلي يي په څه نه څه شڪل دوام لري، ودانه په دي معنيٰ چي دغرو تخليقات يي وخت په وخت مخي ته راوځي . په تيرو دري لسيزوڪنبي دي ٽولني خپل كار ته اڪيڊمي گوته په خوله ڪره خو داسي هم نه ده چي جولي يي بېخي تشه ده .

هم دغه د خليج اولني ٽولنه ده چي پښتو ته يي په خليج ڪنبي د ٽولنو چل اوبنودلو . هم دغه اولني ٽولنه ده چي په خليج ڪنبي يي دپښتو مشاعرو ، سيمينارونو او نورو ادبي غونډو بنياد ايښه دے . هم دغه ٽولنه ده چي بغير د چا د مڪلمي سرپرستي نه يي خپل وجود او دپښتو ادبي ذوق په خليج ڪنبي ژوندے ساتلے دے . زه په دي خپلو ڪرښو ڪنبي هڅه كوم چي دٽولني دهلوځلو سرسري جائزه واخلم او په دي هرڅه ڪنبي د اعجاز خٽڪ تاند او څپاند رول څرگندڪرم .

مشاعري كول :

ٽولني ته دا اعزاز حاصل دے چي اولني مشاعره يي په متحده عرب امارات - ڏوي ڪنبي اوڪره او پښتانه يي دلته په اول ځل دخپلي ژبي او ادب په نامه راغونډ ڪرل . دغه سلسله تراوسه پوري دوام لري . اعجاز خٽڪ يي دپيل نه تراوسه پوري د نظامت او انتظام لوئي ذمه واري په غاړه لري او دغه ذمه واري اعجاز خٽڪ داسي پوره ڪوي چي په متحده عرب اماراتوڪنبي ٽول پښتانه ددي خبري گواهان دي چي په كوم ادبي پروگرام ڪنبي اعجاز خٽڪ نه وي نوڅه نه څه ڪمي به خامخا پڪنبي وي .

پښتونخواه نه شاعران اوديبان رابلل :

ٽولني دپښتونخواه نه هم خپلو مشرانو شاعرانو ، اديبانو وخت په وخت دوبي ته د راتللو تڪليف ورڪرے دے چي دوي راشي او په متحده عرب امارات ڪنبي ميشته پښتو سره اوويني او په خپلو افكارو دپښتو ذهنونو ته رڻا اوبخڻي . په دي مشرانوڪنبي قلندر مومند، ايوب صابر، پرپشان خٽڪ، سعداالله خان حبران، عبدالڪريم بريالے، غازي سيال، سليم بنگش ، پرويش شاهين او اسيرمنگل چي دٽولني په دعوت راغلي دي . دي هرڅه په انتظام ، نظامت، دمپلمنو له پاره دشوي بندوبست، دمپلمنو قدرولو او نازولوڪنبي داعجاز صيب منده ترره او ناسته پاسته دهرچا نه زياته وه .

سيمنارونه كول :

ٽولني دخوشحال بابا، رحمان بابا، عبدالحميدبابا، حمزه بابا او

خاطر آږيدی سيمنارونه کړی دي ، په سيمنارونو آورولي شوي مقالې يې چاپ کړې دي او پښتنو ته يې رسولي دي او ددغوسيمنارونوپه راجورولو او په کاميابی سره سر ته رسولوکښي د اعجاز صېب لوي لاس وه، دا هم په متحده عرب امارات کښي پښتنو ته د اعجاز خټک بخښنه ده .
دتولني غرو سره ماښامونو تاييا کول :

ټولني وخت په وخت دخپلو غرو د زړه غټاوي له پاره او دهغوئ دخدماتود اعتراف په توگه ملگرو سره د ماښامونو لړۍ پيل کړه . دغه هم د اعجاز خټک آيديا وه چې هم بي د ملگرو زړه غټاوه او کړو او هم يې ملگری دي ته اوپارول چې په ملگرو ليک اوکړی او دغسي يې د ملگرو پام يې شاعری سره سره نثر ته هم راوگرځولو چې په نتېجه کښي يې دملگرو له خوادقدروړ ليکني مخي ته راغلي .
مجله چاپول :

ټولنه په نزدو کښي انشاءالله د يوې خپلواکه ادبي مجلې خپرول غواړي او په دې سلسلې کښي تر ډېره حده پرمختگ شوه دے ، تراوسه پوري په دې حقله شوو هلوځلوکښي زمونږ ټولو نه وړاندي اعجازصېب روان دے
فلاحي کارونه :

اعجاز صېب نه يوازي په ادبي کارونوکښي گړندے دے بلکه فلاحي کارونوکښي هم د چا نه پاتې نه دے. دپاکستان سوشل سنټر دبی د آفس سيکرټري شپ نه واخله تراوسه پوري دغه دخبرښکړي کارونه خدائے پاک د اعجاز صېب نه آخلي . ددې خبرې گواهي دلته ټوله پاکستان کميونټي ورکولے شی .
د اعجازصېب شاعري :

داعجازصېب شاعری په حقله زه بغېر دخهټه پس وپېش نه دا وئيلے شم چې هغوي شاعری صرف او صرف د دې دپاره کړی ده چې دپښتو ژبي شاعرانو، ادیبانو او د دې ژبي د خواخوږو سره ئي تعلق قائم پاتې شی . اعجاز خټک باقاعده شاعری نه ده کړی اونه شاعری دپاره دومره سنجيده شوه دے لکه پورته ذکرشوو کارونودپاره چې اعجاز صېب څومره سنجيدگی اختيار کړی ده ، په متحده عرب امارات کښي خوږبرده چې دپښتوادبي چمن ټل لخوا شوي د رومي عالمی ادبي کنونشن د پاره ئي پوره دوه مياشتي خپل دوکان بندکړے وه . خپل گادے يې پوره دوه مياشتي زغلولے وه . بل هيڅ کار يې نه وو کړے . صرف اوصرف د چنډي راغونډولو پسي در په در گرځېدلے وه چې په نتېجه کښي دپښتوادبي کنونشن له پاره لکونه روپی راغونډي کړي . د دويم پښتو عالمی ادبی کنونشن دپاره دراقم الحروف او فضل رحيم رحيم سره په دري ورځوکښي څلور شپېته زره روپی غونډي کړي او اويي لېرلي . دپښتوميني اعجازصېب دقلم دميدان نه زيات دعمل په ميدان کښي زغلولے دے . اعجازصېب ته خپلي شاعری کم او زيات معلوم دي، که

نور چاته پکښې څه کمه بڼکارۍ نوزما په پورتنوکريښو دي لږ غور اوکړي چې د دغې کمې زياتۍ سبب خو به د اعجاز صېب دغه بېخي مصروفیات نه وي؟ گني نوزه چې د اعجاز خټک نظمونه گورم ، نو ماته په دې نظمونوکښې يو توان او تواني بڼکارۍ. که چري اعجاز صېب لږه توجه دي طرف ته هم کړي وې نو نن به اعجاز صېب د نظم په ميدان کښې هم خپله ځانگړتيا په خپلو لوستونکو منلي وې . خو د دې هرڅه باو جود اعجاز صېب په نظمونوکښې دپښتنو له پاره د سماجی او معاشی انصاف غوښتنه دپښتنو له پاره نېک بختو ورځو شپو ارمان او د پښتنو له پاره د امن او خوشحالی نه ډک ژوند جوت بڼکارۍ چې د اعجاز خټک صېب (دشورشور خاموشي) چاپ شى او پښتنو ته اورسى نو دا به د دې خبرې ثبوت وي چې د زړه مريض، دشوگر مريض، د بچوپه رزق پسي وړک سپين ږيرې، د خپلي شاعرۍ په کم او زيات خبر اعجاز صېب ، دپښتنو په مينه کښې يو قدم نور هم مخکښي لارو .

په درناوى

ممتاز اورکزى

صدر

داماراتوپښتو ادبي ټولنه مرکز ديبى

دوبى ۲۲ مئ ۲۰۱۲ .

د احساس بڅری

د کتاب څېړونې مسله ډېره نازکه ، مهمه او د ارزښت وړ نقطه ده ځکه چې ډېر ښه ښه لیکوالان مونږ پېژنو چې خپل وړمې کتاب چاپ کولو کېښي نې ډېره تادی کړې خوولي وروستو پرې بیا پښېمانه شوی او له مارکېټه او د ملگرو نه یې بیا د واپس اخیستو هڅې کړې او ځنې لیکوالان داسې هم لکه سعید گوهر ، صدیق پسرلے ، شمس القمراندېش، څېر محمد عارف یا سعیدالله خان څېران چې په مناسب وخت یې کتابونه خپاره نه کړل ، د فکرو فن نه یې د خپل عصر لوستونکي محرومه پاتې شول . په مطبوعاتو کې رانغلل ، څېړنې پرې اونه شوې چې له سوبه یې په خپل وخت ډېر اړخونه په تیارو کېښي پاتې شول او هغه مقام یې په برخه نه شو کوم یې چې حق ووځکه ترېنه ډېرپه وړاندې لارل . د ژوند غوښتنې بدلي شوې وې او د نوی کهول ترجیحات نور شول. دې کېښي شک نشته چې ښه تخلیق هر حالت ځان ښکاره کوی خودا هم حقیقت دے چې وختونه غواړی اوبیا دا خبره هم دیاد ورده چې د هر وخت د فن خپلې تقاضې وې او خپل ارزښتونه او بیا په وخت نه خپرېدو کېښي که یو طرفته له خپلو نیمگړتیاؤ نه تخلیقکار خبر نه شی نو بل طرفته د اسلوب او دافکارو د غلا امکانات هم موجود وې چې وروستو ترېنه نورې ستونزې راولاړېږی.

ښاغلی تاج انور اعجاز هم چې هر څه وجه وه خو په خپل مناسب وخت یې خپله شعری فنپاره خپره نه کړه . هر څو که په دوی کېښي د پښتو ژبې د خدمت په لړ کېښي ادبي هلې ځلې کوی خونن به یې دیو تخلیقکار په صفت نور هم ادبی قدو قامت لکه دچنار لور وے.

ښاغلی تاج انور اعجاز تقریباً ۱۹۷۰ نه تردې دمه ۲۰۱۲ پورې دوه څلویښت کاله کېږی چې شاعری کوی که چرې دوی د ۱۹۸۵ نه تر ۱۹۹۰ پورې کتاب خپور کړے وے نو نن به یې دویم څه چې دریم کتاب هم تیاروے او په ادبي حلقو کېښي به د ده په فن او افکارو له مختلفو اړخونو بحثونه شوی وے . له خپلو خوښیو او نیمگړتیاو نه به خبر وے او اوس هم د مواد په اعتبار دغه مجموعه شور شور خاموشي چې څومره عرصه واخسته ، هغه ضخامت هم نه لری. د دې علت هم دا دے چې کله په یو ښه کېښي اوبه ولاړی وې نو ناولې شی او چې کله د وتو لاره ومومی نو بیا تازه او نوی اوبه ورته راماتې شی هم دغه مثال د شاعری یعنی د ادب هم دے چې د یو کتاب خپرېدونه وروستو د بل تا بیا شروع شی .

دیو څو تمهیدی خبرونه وروستو چې شور شور خاموشي په موادو نظر زغلوو نو بیا ونیلے شو چې په دې مجموعه کېښي په بنیادی توگه دوه ژانرونه

غزل او نظم پکارول شوی دي چې دواړه ژانرونه خپل ځان کښي څوڅو نموني لري . فکري حوالي سره انقلاب ، د پښتنی ټولني ستونزې او مينه يې بنيادی موضوعات دي . په انقلاب يې مزاحمت روايتی دے چې لهجه يې ډېره علاقايي شوي ده چې له کبله يې فکر په هنر دروند ښکاري . غزل يې د خپل وخت په چوکاټ کښي روايتی نه دے . په ټوله مجموعه کښي يې خارجي احساسات ، ميلانات او واقعات په اندروني وارداتو او جذباتو غالب شوي . اندازيې په غزل کښي هم ترډيره حده نظم ته ورنژدي دے . خو کوم وخت کښي چې دغه شاعری شوي دهغه وخت په حواله چې دپښتو په شاعری کښي به زياتر ذکر د گل و بلبل او د جانان د بي وفايي وه ، ښاغلی تاج انور اعجاز په شعوري توگه ځان ترېنه ژغورلے دے او دغزل لهجه ئي دلاچي لونگ په ځائے د غوڅوشوندو ده چې لوستونکی په دې نتيجه رسوي چې ښاغلی تاج انور اعجاز خپل ټول صلاحيتونه دخپل قام دښېگري دپاره دبیداري په نقطه مرکوز کړي وو چې په څنگ کښي ترېنه د ژوندانه نور حسين او رنگين تصويرونه تپ پاتي شوي دي چې د شعور برخه په کښي د لاشعور په مقابل کښي زياته په نظر راځي او د فن په ځائے پکښي مقصدیت څرگند ښکاري . دا خبره هم ده چې فن مقصدی هم کېدے شي خو د خارجي چاپېرچل مقصدیت کله هم د فن بنيادی ارزښت نه دے پاتے شوے ، د فن يو خپل قدر وی چې طویل بحث غواړي خو ولي بيا هم ددې مجموعي اهميت ځکه شته دغه د ذوق يا روحاني خوشحالي له پاره نه بلکه فقط دپښتون قام بيدارولو له پاره مختلفو مرحلو نه راتېره شوي ځکه خوددې مجموعي معنوي آرځونه مونږ په تلوسو کښي داچولو په ځائے نېغ په نېغه د قوم پرستي تحريکونو ته چمتو کوي او د ټولني د يو ذمه داروگري شعور رابخښي په دغه حواله څو نموني :

(نظم ----- احساس)

ملگرو ! مانه دسرور ډکي نغمي مه غواړئ
مانه د وخت دنمرودانو قصيدي مه غواړئ
زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کومه
مانه ماتم کښي دخندا ډکښي قيصي مه غواړئ

(نظم ----- منزل)

چي مي لار تياره تياره وي
پکښي مي هم وي گړنگونه
شل زمونږ دي پښي لاسونه
داسي حال کښي به ملگرو!
زمونږ اورسو منزل ته ؟

ملگرو ! زه په داسي ښارکښي اوسم
لکه د مصر په بازار کښي اوسم

خني سرونه مي ليده په نمرخاته پربواته
خني سرونه آخر غوخ شو، ورته نه پربواته

فيصلي زمونږ د كلي چي پردي كړي
دغه جر زمونږ د ټولومسـلو دے

مونږه په سره اوركښي ژوندون له ډېر ناكامه كوو
طمع د ننگ چي د بي حسه وده قامه كوو

دكلام له كوتلي مطالعي څخه وروستو لوستونكي په دې نتېجه رسي
چي د كلام لهجه او ژبه د نن دورد لهجي او ژبي سره ډېر توپير لري، پخواه
به دشعري صنعتونو (صنائعو بداعو) استعمال په بيل ډول كېده او د ننني دور
دشعر ژبه تخيلي او مكمل استعاراتي ده . دې مجموعي كښي كه هرڅو د
شعري تركيبونو استعمال كم دے خومجموعی طور سره يي په لفظونو كښي
فكري صداقت ئي غزوني كوي، د جذبي شدت او د احساساتو اظهار كښي
اعتدالي امتزاج په مناسب ډول خپلوكښي غاړه غړي شوي او په لاجي كښي د
بناغلي سعدالله خان حبران د فكري مكتب روښانه مستقبل له پاره د پښتون قام
بيدارولو بڼه هڅه ده خو جزوي طور باندي فكري سطح باندي پكار ده چي ننني
پښتون ليكوال ته چي لږ سوچ وكړي چي پښتون قام بي حسه دے نه رور نا
هرگز داسي نه ده پښتون قام ته ليدارانو كړي څه دي رښتيا دا دي چي زمونږ
قام بي حسه نه بلکه ننگياله دے ، دغسي د جمهوريت نظم كښي د اختلاف
گنجائش شته دے خو بيا هم پردي مجموعه كښي ډېرفني نمگرتيا باوجود زه دا
خبره په وثوق سره كوم چي بناغلي تاج انور اعجاز هم په غزل او هم په نظم
كښي نه خو د چا تقليد كړے دے او نه يي د چا په پل باندي پل ايښے دے ،
هرڅه چي دي د خپل كلام پېژندگلي يي خپله ده .

خالدپښتون
۱۸ اپريل ۲۰۱۲ء
كوهات

اعتراف

چرته زه ، چرته شاعري لکه وريژي او د منجا زامن ، هم داسي قصه زما دشعروادب ده. دا هرڅه اتفاقاً شوی . زمونږ پوره کورنی کښي هيڅ داسي يو مشر نه دی تېر شوی چې هغوی په دې جرم ککرشوی وی . زما دومره يادېږي چې زمونږ يو ماما صديق چې يو سماجي انسان وه ، هغوی به ماته په وړيکتوب کښي فی البدیه شعرونه وئيل ، کېدے شی چې د هغې اثر لاندې ما هم په شعرونه شخوند وهل شروع کړی وي ، لږ چې د خوانی عمرته اورسيدم يعني هغه وخت په لسم جماعت کښي طالبعلم وم چې زمونږ استاد محترم سعدالله خان حيران راباندې په زور دشاعري ستر مات کړو او داسي چې په کال ۱۹۶۹ کښي د گلستان پښتوادب لاجی د اهتمام لاندې طرحي مشاعره ټاکلي شوې وه ، زه او زما همخولي شاعران پکښي هم بللے شوي وو ، ما هم پکښي خپل مات گود غزل پېش کړو ، زما دومره حوصله افزائي اوشوه چې هغه ورځ ده او دا نن ورځ ده چې که خپله که هيڅ شعروادب په الف ب پوهي نه شوم خو مشاعري او ښوونو شاعرانو سره مي ناسته پاسته تراوسه پوري جاري او ساری ده. يو ملگري راته وي چې ستا دپاره ما دواڼي راوړي ده کېدے شي چې دا مشاعرو نه قلاز شي ، ټول عمر دي په دوخوشو کارونوکښي تېر شو. ماورته وي چې زما دا بيماري ډېره زړه شوې ده ، کېدے شي چې ستا په دې دواڼي زما شمر اونه شي . رښتيا خبره دا ده کومې پښتو زه په ټولي ادبي نړی پيژندلے يم او دومره به ما پښتودپاره څه نه وي کړي لکه څومره چې زه خپلي پښتو شته من کړے يم گني پکار خو دا وو چې په دوه څلوېښت کاله کښي ما ډېر څه ليکلے او پښتو ته جولی کښي آچولے وے خو زه دا اعتراف کوم چې زه دخپلي پښتو يو غټ مجرم يم او دومره مودي پس ايله بيله يو دخپلي ماتې گودې شاعري مجموعه وړاندې کوم او هغه هم د يوډېر مخلص ملگري بلکي د يو ورور په ډېره ټينگه وينا دا مجموعه وړاندې کوم گني زما هډو دا خيال نه وه چې زه به هم چرته په ژوندکښي دا څه چاپ کړم . الله تعالی دي زما دغه ورور ته لوي اجرورکړي چې زما شاعري يې د چاپ جوگه اوگنله .

دگران مشر م، ر، شفق صېب، زما دتورو ځنوبار سعادت
 سحر صيب، زما غار يار بشير احمد بشير، ، دمسافری دژوند د تودو سرو
 ملگري اوزيرك انسان ممتاز اوركزني صېب او زما دبي مخه بي سته نقاد
 ملگري خالد پښتون دليكونو چې زما كلام يي ادبي دنيا ته رسولو ناکام اوکرو،
 ډېر زيات ممنون يم گني چرته زه او چرته دا شعرونه چاپ کول داسي ناممکن
 غوندي کار وه خو دا هرڅه چې دي، يوزما يو داسي کوشش دے چې هيڅ داد
 نه غواړم خو بيس دومره چې کپدے شي چې زما كلام څوک اوگوري نو دخپل
 کلام چاپ کولو هڅه به ضرور اوکړي او دا به زما دپاره يو لوئي داد وي .

په درناوي

خاوري اعجاز خټک دوبي

۷ جولائي ۲۰۱۲ء

جنت

۱۹۷۶ء

زره راته وي راءه ددي دنيا جنت ته لار شو
هاتنه د خپلو ارمانونو ارمان اورپژوو

ما وي چي تا ددي دنيا جنت ليدلے دے څه؟
وي چي جنت څه وي؟ په خپله خوښه ژوند تېرول

ما وي چي دا جنت به چرته وي راوئي بنايه
وي چي راءه چي درته لاري د جنت اوبنايم

زه په مزه مزه روان شوم د جنت په لوري
څه گورم لار کښي مي يوه لوړه غونډۍ اوليده

ما وي چي دا غونډۍ دڅه ده دومره دنګه لوړه
وي چي هم دي غونډۍ دلاندي جنتيان اوسپري

ما وي چي دغه خلق دي جنت ته څنګه راغلل
نوماته خپل په غورکښي داسي گنګوسه اوکرله

وي د ضمير لوري غونډۍ نه غورځېدلي اول
په پټو سترگو دي جنت ته رسېدلي دي بيا

د ژوند بازي هم دغو خلقو همپشه گټلي
دا بي ضميره خلق ځکه جنتيان يادېري

دوي ته روا او ناروا گوره يو شان بنکار پري
دوي ته والله که بل انسان خوڅه انسان بنکار پري

د بل په غوښو څاربه شوی، غرمبېدلی دی ډېر
دا په شرابو لمبېدلی، پرسېدلی دی ډېر

ته هم که غواړې چې ددې دنیا جنت ته راشي
نو د ضمير لورې غونډې نه ځان گوزار کړه اول
ته به په خپله دې جنت ته بهي منته راشي
وخت به دې خپله جنتی ددې دنیا اومنی

تاته به خلق په هره لاره سلامونه کوی
ستا په هر ځای به خلق ډېر ډېر عزتونه کوی

تاته به خلق بیا ووتونه ښه په جار درکوی
هر حکومت به تاته خپله اقتدار درکوی

ته به په خپله جنتی ددې دنیا یادېږي
او پس له مرگه ښه سره به په دنیا یادېږي

ستا وروستو مخکېني قطارونه د موټرو به وی
ستا حفاظت ته اهتمام د برېټورو به وی

ما چې د زړه دغه رنگینه قصه واورېدلې
ماوې چې له زماساده زړگيه او غوليدې

دغه چې تاو ته جنت ښکاري، جنت خونۀ دے
دلته خو يو انسان آقا، نور غلامان دی پکېني

ورځه ورځه دغه جنت دې هغه چاته يوسه
چې د ضمير په بدل داسې جنتونه غواړي

زما جنت د هر انسان د خپلواکي نوم دے
دي تا جنت د يو انسان د غلامی نوم دے

زما جنت خو د يو بل نه زارېدلو نوم دے
دي تا جنت د يو انسان د پرزولو نوم دے

ما چي له خدايه كوم جنت غوښتے آدا خونه دے

دغه جنت دي هغه چاته يوسه
چي د ضمير په بدل داسي جنتونه غواري

۲۰ اگست ۱۹۹۰ء دوبي

.....***.....

احساس

ماته د وخت ختلی نمر ته ټیټېدل نه رایی
 ماته د عشق اودمستی نه ډک غزل نه رایی
 زه د اولس په غم لړلی مرثیې لیکمه
 دي نه سپوا راته په بل خه خه لیکل نه رایی

ملگرو! مانه د سرور ډکې نغمې مه غواړئ
 مانه د وخت د نمرودانو قصیدې مه غواړئ
 زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کوومه
 مانه ماتم کبني دخنداډکي قصي مه غواړئ

منم چي ستاسو زره رنگین رنگین شعرونه غواړی
 ماته خولي خولي مزدور ډکراچي مخکبني شی
 وایم چي تاسو ته مې شونډي زلفي اوستایلی
 راته بدحل د خپل اولس د بي وسي مخکبني شی

داوچي شونډي چي وختونوترې خنداوړي ده
 دخوار اولس دشونډوکومي رنگیني اوستایم
 ملگرو! وایی چي مستی او که ماتم اوستایم
 تلسوخوشحل کرم اوکه خپلي بي وسي اوستایم

یو خوا بر بند، لغر بچی دخوار مزدور وینمه
 بل خوا غټان نشوکبني مست مخمور مخمور وینمه
 خدایکو ترې سترگي زه په بل خوا اړولې نه شم
 چي د وخت ژرنده کبني دل شوه خپل جمهور وینمه

وایم چي تندر شوه، اسمان نه پرې راپرپوتلې
 چا چي زما د اولس شونډو نه خندا ورپده
 وایم چي اور شوه، ورته چغه دغیرت جوړه شوه
 چا چي زمونږ خوارو جونگرو نه ریا ورپده

زۀ يوشاعريمه چي چرته څوڪ سلگي اووهي
زماپه زره کښي د آهونو د نډوڪار جوړ شي
وخت چي د چا د ارمانونو مري اوخرپوي
ورسره سم زمپه زره کښي ويرننار جوړ شي

زما شاعري ده، د اولس د سوکالي لۀ پاره
زۀ خو ليکل کوم د ژوند د خوشحالي لۀ پاره
زۀ خپل غزل ته چرته ښه گډولۀ نه شم
نه شم کولۀ شاعري د خرمستي لۀ پاره

۱۹۷۶ء لاچي

.....***.....

تکل

د بنائيسټ او د بڼکلا په کلو گرځم
 پکښي مينه او وفاگانې لټومه
 رنگينۍ چې د نظر کچکول کښي راوړم
 تصويرونه ترې د بڼکلي جوړومه
 تخيل چې زما مست شي نو اوخاند
 ځان سره ټوله دنيا اوخاندومه
 داسې وخت کښي مي احساس راولر زېري
 څو شعرونه پرې د سوي زړه ليکمه

کله کله چې د ژوند بازار ته لاړ شم
 لوت په بيه انسانان پکښي خرڅېري
 ما سودا د خپل ضمير پکښي کوله
 وي چې دا دلته پرېمانه ملاوېري
 نور استون شوم خپل تندي ته مي تق وړکړو
 ما وي دلته کښي خو مړه خلق اوسېري
 سر ټوب نه دلته خلقو لاس وينځله
 بس چري د ظلم يو په بل گزېري
 بيا راوان شم، د احساس په نيلي سور شم
 وردننه په سپين کور شم د پيرانگانو
 ما وي خپر د امن غواړمه له تاسو
 اے د امن دعوه گيړو انسانانو
 فلسطين او په کشمير کښي چرته اورئ
 دا بي وسه شان سلگي د مظلومانو

د غيرت کور مو کابل شو لوتي لوتي
 ککړي پکښي الوځي د ځوانانو

بی نوا بیبا د قامونو کور تہ لارم
 ما وی امن پسی دلتہ یم راغلی
 خو افسوس ہلتہ قصہ خۂ اپوتہ وہ
 ہر کمزورے وہ لبوانو پرزولے
 دلتہ مور د امن مرہ خو لا پخوا وہ
 دا لا چا وی چہ مظلوم دے چا ژرلے
 د کمزورو دلتہ حق د ژوندون نشتہ
 د ژوندون حق یی ہیچانہ دے منلے
 سوداگانی دیو بل پکینی کپدلی
 دا قصی می ہلتہ دپری اورپدلی

نو بیبا راغلم خپلی خری پینتونخوا تہ
 ما وی خان کۂ پہ دنیا پیژندل غواری
 نو راوینش شئی گنی وخت بہ داسی راشی
 ہیخ بہ نہ شئی کۂ بیبا دپر خۂ کول غواری
 حق غوبنتے نہ شی پہ زور اخستے کبری
 نو رپاخئی کۂ خپل خان مو گتل غواری
 گوری نہ چہی د برلین دپوال راپربوت
 نور بہ خۂ نمونہ تاسو لیدل غواری
 دکوری خلق ہم گورہ یو خۂ کبری
 د ترون رسی بہ کلہ نیول کبری

د نری د واقعاتو سبق واخلئی
 دا ترخو بہ تاسو خپلہ کبسی جنگبری
 ہر بابا درتہ ویلی دا صفا دی
 کۂ وینن نہ شوی پینتتو! گورہ ورکبری

آگست ۱۹۹۰ء دوی

.....***.....

د شيونكى سندرہ

خُنُو واورپدده كانه شُو
 خُنِي پوه پري هډو نه شُو
 لر او بر كښي اورپدده شوه
 د شپونكى د خالي سندرہ
 چي چا واورپدده كانه؟

وي چي خداي پاڪ پيدا كړي
 په خپل فضل پښتانه دي
 گران په ما چي له هر څه دي
 د مودو راسي وده دي
 بس هم دا راويني وومه
 لپوني د خالي خبري
 چي چا واورپددي كانه؟

تر آته سوه كالونو
 چي يي راج كړلو په زړونو
 د پښتون په نوم تر عمره
 يي ادولو تيارخونو
 هغه قام راپارومه
 ورتته خان وريادومه
 د شپونكى د خالي سندرہ
 چي چا واورپدده كانه؟

د خپل زوره خبر ننه دی
 گنې ننه دی دومره مری
 بنه ساده دی بنه سپین زری
 دا څوک نه غواری هیڅکله
 چې دې وین شې دا وگری
 دنیا اوخته سپورمی ته
 دوی په خپله کندي اخته دی
 وې چې دوی بس پوهه وومه
 سریتوب ورتنه بنه ایمه
 د شپونکی د خلی سندرہ
 چې چا واورپده کنه؟

چا چې واورپده روان شو
 نه په خان نه په جهان شو
 ځنو وې چې کافران شو
 ما وې بنه مسلمانان شو
 د ایمان خاوندانان شو
 خو نه دا یې چې اووې
 د جنات تپکته داران شو
 نه یې دا خبره اوکړه
 چې اسلام ته خطره ده
 بس همدغه څو کسانو
 د شپونکی د خلی سندرہ

دا سندرہ تل وئیله
 خپل واکې د خپل وخالقو
 مونږ په خپله خاوره غوارو
 دا وطن مو پلار نیکونو

پہ ســرو وینو دے گتے
نن پیرے گپدہ راجہ ولی
خو پیرانگہانو خو لبوانو
نو مونہر دا نہ شہو ز غمے
چہی بہہ دوی تپکداران وی
پکینہی مونہرہ بہہ خواران وو
بس ہم دا نہ شہو کولے
خان تہہ حق غوارو پہ نہرہ
خو یوہ خبہرہ واورے
کہ یو خان نہ شہو ملگرو
لاس بہہ مہرورو
بیبا بہہ ژارو

.....***.....

زه او ته

ته دي ورځ په ورځ غټېږي، زه چې خوار يم لا دي خوار شم
ته خووښي دخپل قام څښي، زه دي هسي گهنگار كړم
دا لا څرنگي انصاف دے، داسي ولي اخر كېږي
زه په دي خاوره پيدا يم، ولي بيا دي هم غدار شم

ستا بچي دي سبق وائي، په لندن او امريكي كښي
او زما بچي لگيادي، څپر لاندې مدرسي كښي
ستا بچي چې دلته راشي، پاتې كېږي به بنگلي كښي
او زما بچي به ناست وي، څوكيدار يې دروازي كښي

دا لا څرنگي قصه ده، چې لنډېږي نه اوږدېږي
دا څه داسي ماشوره ده، چې وړانېږي نه سمېږي
د مغرب خبرې دلته په مشرق كښي چې چلېږي
دا زما نېستي به دلته، خدائيگو كله نه غوڅېږي
دا ته ته يې او زه زه يم، دا قصه چې ختمه نه وي
دا د ځان ځاني خبرو دېدبه چې ختمه نه وي
د زورگيرو په دي زمكه، دېدبه چې ختمه نه وي
ستا په سر كښي دا زما دسر سودا چې ختمه نه وي

ستا به سر ته خطر ه وي، همېشه به زه په دار ووم
ستا خوښه به حرام وي، زه به هم په هارے ناتار ووم
ته به دغسي څرېږي، زه به هم دغسي نادار ووم
دغه زمكه زما مور ده، زه به تل ورځني څار ووم

دازما او ستا خبره د آقا او د غلام ده
تہ ہوس یی پہ مخ کرے، ستا مقصد عیش و آرام دے
ستابہ لاس کبھی چہ زہ وینم، د غریب د وینو جام دے
ماتہ ژوندز مایکار دے، دا زما د ژوند ناکام دے

چہ لندن او امریکی کبھی تہ زما سودا کوے شی
خنکہ ژوند بہ بیالہ مانہ پہ دہ محکہ تیروے شی
زہ بہ مینہ تول پہ تول شم، کہ تہ داسی ہم کوے شی
خپلواکی د پلار پہ وینو کہ گتلیے راکوے شی

تہ می سر تیتول غوری، داسی کلہ زہ کوے شم
ما کہ تہ آخستل غواری، نو زہ کلہ خرخپدے شم
کہ تہ ما خپلول غواری، نو زہ مینہ درکوے شم
کہ جنت جورول غواری، نو زہ مینہ درکوے شم

داتہ سر دیو انسان دے، ہلتہ تاجور کرے دار دے
تاجور کرے لا زمونزہ پہ سرونو اقتدار دے
خو کہ وطن جورول غواری، دا وطن بہ تول جنت شی
زہ او تہ بہ جنتی شو، پہ نصیب بہ مو راحت شی

.....***.....

مینه او وطن

ما به ترخ کښي کتابونه وو نیولی
 پاس په بام یوه جینی به وه ختلي
 زه چې تلم په کومه لار به مدرسې ته
 دي خندل به راته پټ پټ غلی غلی
 ما به وي چې لا وړه ئي نه پوهېږي
 زما لار کښي یه جینی! څله او درېږي

دي به هره ورځ په گټو زه ویشتم
 دي به خامخا مدام داسي چېرلم
 د دنیا او مافیهانه ناخبره
 دي به ماته زه به دي ته خندېدل
 ما وي هسي نه خبره دا د نياشي
 دغه خلق به دښمن زما او ستاشي
 دي به وي چې زه لیلیا ته مي مجنون يي
 زما زړه او زما، ځان زما ژوندون يي
 دي وي زه که څه پروا ددي دنیا کړم
 بس یو ته، زما د سوی زړه سکون يي
 زه په دي او دا په ما به نازېدله
 هيڅ په سود او زیان د ځان نه پوهېدله

دا جینی چې ورو په ورو رالوئېدله
 چم گاونډ کښي ډېرو خلقو او غوښتله

بي زمانه يي ٺوڪ خوبس په دنيا نه وو
ما هم ڪڪه دا په مينه اوکوئڊله

نو روان د ژوند په لار غاڙه غري شو
خپل خپلوان مو د واده، په تياري شو

د واده نڀٽه مو راغله، رانزدي شوه
آخر ناوي شوه، ډولي ڪښي ڪښناسته
مور او پلار په دعاگانو دا رخصت ڪړه
په سنڌرو ڪښي همزولو اوستائيله
په جامو ڪښي نن دا ڪله ځائڊله
سري ډولي ڪښي زمونږ ڪور ته چي راتله

په حجره ڪښي درزاهار وه، د ډولونو
يو باران وو نن په ما د سرو گلونو
چي يو غږ شو هلته شابه زلمو پاڅي
ضرورت دے نن وطن ته د سروونو
گني هسي هم بي نومه بي نشان يئ
په تاريخ ڪښي ڪه ياد شوي سربازان يي

ما وي نن مي چي وطن ته ضرورت دے
دا يم وراغلم چي زه ورنه قربان شم
ما وي نن مي په وطن شوے يلغار دے
ڪه دا اونڪرم نو ورڪ به له جهان شم
ما وي مينه، وينه دواڙه به تري ڄار ڪرم
غابن به مات د هر غليم د هر غدار ڪرم

نوبي ۱۹۷۴

.....***.....

زما وطن

چي ڀرون وءَ، هغه نڻ دے
هغه ملڪ، هغه وطن دے

هر چا اوخورو ڪه هر ڇو
ولي بيا هم ڀر شته من دے

د اسلام ڀه نوم جوڙ شوے
ڀڪنبي زور دے د خـدايانو

زما هير برڪت شاه شئي
دا چي اوخورو پيرانگـانو

زما لاس ڪنبي چي توپڪ دے
او د امن ڪـرم غوڻنـتـه

ميرتون باندي چا ڪـري
دلـم د سر سـاتـه

دا خو داسي رنگ قصه ده
چي مجنون يم ليلا غوارم

داسي حال ڪنبي زه ملگـرو
د وطن سن سـنـدي وايـم

۲۱ اگست ۲۰۰۰

.....***.....

پښتنه مېرمن

چې یادېری همتناکه، حیاناکه، مینه ناکه
پښتني غوندي به بنځه په دنيا کښي څوک پيدا که

شي د غوا غوجل نه ستړي، په کتوي کړي لاس ورپوري
د روټو ټبا کړي سمه، بيا تنور سره به ئي گوري
يوخواکړي، بل خواپشي، اے میراته شي اے کوري
اے آخته په نري رنځ شي، کړي بچو ته ستغي سپوري
د سحر نه تر ماښامه، کوي داسي چاري نوري
په دنيا کښي چرته وي به داسي بله زورناکه
چي ستائينه د عظمت يي په داخوي ټوله دنيا که
نکچه خښتو په کور کښي دا د حسن شهزادگي وي
د حيا په لويته کښي يوه ښکلې ښاپېري وي
داپه کور کښي راحصاره لکه بنده چي هوسي وي
هيڅ په خوندد ژوندانه که پوهي دا د زندگي وي
دپښتون دکور مېرمنه، د خوندد پښو څپلي وي
دا مظلومه حقيقت کښي يو نامه د بندگي وي
که هر څو ډېره زورېري، دا نه اف کوي نه اه که
په دنيا کښي چرته وي به داسي بله همتناکه

چي خوند يي غره نه راشي، ورته داسي دا خدا که
بيا جاجوس په منډه راوړي، ورته دا يکه پيالہ که
ستومانی د ټولي ورځي په يو دم ئي دا فنا که
تبر، لور ورنه سنبال کړي، يکه دا ورته پيالہ که
دا رنگ مينه، خدمتونه د خاوند هميشه دا که
په دنيا کښي چرته وي به داسي بله همتاکه

دايي لاس وپښي چاپي کړي، تر هغي چي داښه دمه شي
دپښتون لکور مېرمني، زړه بيا هغي وختي ښه شي

.....***.....

اعلان

د سحر نہ تر مابن نامہ
 شپہ او ورخُی بہ لگیا وی
 کروندی او اوبہ خور بہ
 دہ پپہ وچ اوکرس بدلی
 وجوود ہرہ ورخ کولو

د اسپین زیرے ہر سحر بہ
 لہ خپل کورہ راوتلو
 چي مابن نام بہ کور تہ لارو
 چرتہ سپر نیم ورہ بچو تہ
 پہ خیرن خار کنبی یورو

خداے بچی وو دپر ورگری
 ژوندی خہ وہ یو دوزخ وہ
 پکنبی دا بہ سوزدلو

پہ دلو دلو غنم بہ
 د خان کور تہ یی لپرلو
 خو ددہ پہ خوار قسمت کنبی
 یو چپہ وچہ ہوی وہ

یوہ ورخ سحر وختی چہی
 کالہ دا راپاڇپ دلو
 شہزادگی د ژوندانہ تہری
 لہری لارہ ہغہ خاے تہ
 چہی تہری بیرتہ ہغہ خاے نہ
 ہیڅوک بیانہ دی راغلی

نو ملا صہب د جماعت نہ
 دا اعلان اوکرو ملگرو!
 چہی د برکلی خانانو
 ہغہ خوار غریب نوکر یہی
 ماسپینین لمانخہ نہ وروس تو
 ددہ خوار بہ جنہازہ وی
 دا بہ خاورو تہ سپارے شی

جنہازہ چہی د سپین گل کاکا
 لہ خپل کورہ راوتلہ
 خپلو لونو او خوامنو
 ورتہ سقاط کنبی خپلی اوبنکی
 تویلی او لبرلی

دا د ہغہ چہا نوکر وہ
 چہی پہ کور کنبی ہرہ شپہ بہ
 خرمستی دی چہی کپہ دلی
 خو ددہ خوارو بچو تہ
 سپوری ستغی او دیکہی وی

ہغہ کور د لہوی خان وہ
 ہلتہ تل شراب کباب وو

دغه كور ديوو غريب وه
دلته لوره، دلته تنده

د غريب سري په كور كيني
وچ سوو كرك تشي شوملي وي
دپر خامن او دپري لونه
دايي لويه سرمايه وه

.....***.....

دا خوک دے؟

پہ زرو لارو روان دے
عجیبہ غونہ دی انساں دے

نہ خبر لہ خپلہ خانہ
نہ خبر لہ دی جہان دے

دا چہی چرتہ گتہ گوری
نو ختہ تر اسمان دے

کہ یہ ہاتہ کار اونہ شو
بیباپہ بل خوا دا روان دے

وروستو مخکبہی ہیخ نہ گوری
نہ پہ سود او نہ پہ زیان دے

کہ تا غورہ گوتہ ورکرہ
نو بیبا تا خنی قربان دے

خہ چہی زرہ ورتہ اووائی
ہغہ کار پسہی روان دے

زور دے خو بیبا ولی؟
دورور مرگ ورتہ اسان دے

پہ ترخی دا نہ پوہپری
خوی یہ دا رنگ خہ بل شان دے

پہ خبرو دے کہ پوہہ کیری
نو بیاسخت لکہ سندان دے

خو افسوس چہ نہ پوہیری
بس یو دا پکبئی نقصان دے

گنی عقل، فکر دپر ہم
خداے ورکرے بنہ پریمان دے

دا پہ خپلہ خان تہ سپر دے
دده بل شانہ گزران دے

دده چرت نہ خرابیری
خوک سپورمی تہ کہ روان دے

دا چہ اورسی پنجاب تہ
بیایاد شوے دا پہ خان دے

کہہ دا لار شی کراچی تہ
خلق وائی چہ پتہ ان دے

دا پہ خپلہ ہر خہ، ہر خہ
دا پہ ما بانہ دی دپر گران دے

چہ زما دقام زلمے دے
زما روح دے، زما خان دے

.....***.....

آزادی

هغه آزادی چي مونږ په سرو وینو کټلي ده
تش د زنده باد په نعرو مونږه تل پاللي ده

هغه آزادی چي ماوی جور د امن کور به کړم
هغه مي له سره نه ليدلي، نه موندلي ده

هغه آزادی چي مونږ د سر په بدل غوښتي ده
هغه اقتدار دپاره مونږ نيمه بائيللي ده

هغه آزادی چي خوشحالی اوسو کلي راوړی
هغه هره ورځي هره شپه مونږه ژړلي ده

هغه آزادی چي د اغيارو منت باره ده
هغه خونن ځکه دم ختلي، ساه رابنکلي ده

هغه آزادی چي دشپونکی د خلي سندرہ شي
هغه د خيبر په دنگو غرو کښي غلي غلي ده

هغه آزادی چي مونږ ته زېرے د سحر راوړی
هغه تورو شپو کښي د حالاتو مونږ ليدلي ده

هغه آزادی چي مونږ يي غواړو ولي نه راي
هغه بيا له سره د سرونو قرباني غواړی

هغه ازادى چې مونږ يو موټى، يوه خله كړي ټول
هغه بنه په زوره ترانه د افغانى غواړى

هغه ازادى چې ټول وطن پرې مينه مينه شى
هغه د اعجاز غوندي سر تيره لپونى غواړى
۱۴ اگست ۱۹۹۷ دوبي

.....***.....

منزل

چي مي لار تياره تياره وي
پکيني هم وي گرنگوننه

شل زمونر وي پيني لاسونه
او په سترگو هم رانده وو

دا سي حال کيني به ملگرو!
مونره اورسو منزل ته

که زمونره دغه حال وي
دا خو دوه پنخوس کالونه

داسي زرکاله که تپر شي
مونر به وايو چي روان يو

خپل منزل ته به رسپرو
ولي دا به زمونر خيال وي

حقيقت کيني به ملگرو!
دا به تش د خوب لیده وي

هغه ملک چي مونر گتله
په يو نوم د دين اسلام وه

مونز پری داسی کانی اوکری
جماعتونہ مو مورچی شوئی

او کورونہ مقبری شوئی
مونز یو بل تہ نیغی توپی

تل دکفردی نیولی
نہ پاخہ مسلمانان شو

نہ خو پوخ زما ایمان شو
داسی حال کبھی بہ ملگرو!

خنکہ یو موئے او یو خان شو
تسش دخلی پھ پزو پوزو

کہ پاخہ مسلمانان شو
چی ہر کس پکبھی لیڈر دے

دہر چا خپلہ پارٹی وی
ہر یو خان لہ پکبھی سپر دے

دابہ خمورہ خان خانی وی
داسی حال کبھی بہ ملگرو!
مونزہ اورسو منزل تہ

.....***.....

مولانا استادنا عبدالمنان عبید دویم ماڏون صیڀ

د لاجی

یادگیر نه:-

د سینی ختکو روحانی، علمی شخصیت مولانا استادنا عبدالمنان عبید د کال ۱۹۷۷ د جون د میاشتې په دیارلسمې نېټې د نری بس په حادثه کښې په حق اورسېده. په صابر اباد ضلع کرک کښې د خپل استاد د جنازې نه په واپسې کښې ورته دغه حادثه پېښه شوه.

د ختکو د سر سیورے، د ختکو د زرۍ سر وۀ
حالانو په تیلو کښې روڼېدله سپین سحر وۀ
ترېنه جمع چار چاپېره به هر وخت وۀ تږی زرونه
ناقلاره زرو دپاره د سکون حوض کوثر وۀ

ختک هسي هم ډېرخوار وو، اوس لاور هم خوارو زار شو
دهستی لوري غونډۍ نه حقیقت کښې راگوزار شو
چې سالار راځي لارو، د مرگی په خوب وۀ شو
پښه نیولی کاروانونه سمه لاره کښې ایسار شو
د رسمونو، رواجونو بتخانی یې نړولی
په مړو زرونو کښې یې شمعی د توحید به بلولی
که هرڅو په چاپېرچل کښې هره خوا تیاره تیاره وه
دا تیري د گمراهیو په ایمان یې روڼولی

دانسان د احساس سترگی رڼدي شوي وي ملگرو!
ورور د ورور په مری ناست وۀ، ډبل غوښي یې خورلي
انسانانو کښې د مینې ورورولی جنابت سلړه وو
مړي سکروتي وي، ایري وي چې بس نوي به پوکولي

ختمک اوس لاسونہ مبری، سر تندی وھی پہ زورہ
خدایہ! نہ دے نر غم لو، دغہ غم خہ داسی غم دے
خلق پپردی پیداشوی خو ییا ہیر شی پس لہ مرگہ
خو پہ مرگ د مولوی صیب نن پہ ہر سری ماتم دے

دے چانہ وہ پیژندلے نئی ہر خوک وو پیژندلی
خو پہ مرگ یی ییا ہر چا وو بنہ پہ زورہ زور ژرلی
د فساد تورو تیار و کبھی د توحید بلہ دیوہ وہ
د اعجاز غونڈی بی لارو تہ یی سمہ لار بنودلی

.....***.....

تصور او خوب

لکه د ژوند تودو سړو نه يو ستومانه زرگه
دچا خيالونو کبني خان ورک کړی ستومانی اوباسی
يايو مئین زړه چې مایوسه شی، دچاراتلو نه
نور وس يې نه وی خودخلي نه اسوبلی اوباسی

يايو خولي خولي مزدور چې په خپل کت او پوزی
خپل مات وجود وده کوی، بي ارامی اوباسی
يا يو د هار تندي وهله چې په جام پرپوزی
په غټه غټ اوڅبنی اوبه، تاؤ له زرگی اوباسی
داسې زه هم چې کله کله ناقرار شمه دپېر
راخی که نه راخی خه خوب خو خان په زور وده
ک

کله په مخه مي چې خپل سوی فکرونه واخلی
خان له یوښکلی شان رنگینه دنیا جوړه زه کړم

چې تصور دي کله کله را په زړه شی گلې!
وايم چې والوتی او تاته په هوا دراغلی
روغ لپونې شم، نه په خان نه په جهان ووم گلې!
هر خه چې کپړی خو يو خلی خامخا دراغلی

لکه شاعر باندي الهام چي د شعرونو اوشي
 قلم راواخلي او کاغذ باندي غزل اوليکي
 په تصور کښي په وطن د ښاپيرو اوبلوسې
 هلته د حسن ښاپيرې سره چپرل اوليکي

او کله خيال کښي چرته لار شي دجانان غبرې ته
 هر يو اندام ته يې حېران شانته ليدل اوليکي
 دا مصور چي يو رنگين غوندي شاهکار جوړوي
 ورسره سم د خپل مټين زړه درزېدل اوليکي

دغه شاعر چي په لفظونو کښي تصوير جوړوي
 ځان ته يو ښکلې شان رنگينه ښاپيرې جوړه کړي
 دغه شاعر چي د خپل خيال په رنگينو کښي ورک
 شـ
 په تصور کښي څومره ښکلي دنياگي جوړه کړي

وايم تر څو به مي په زړه باندي ورېږي گلي!
 آخر شاعر يم قلم پورته کړم غزل اوليکم
 په تصور کښي دي سري شوندي، سپين رخسار
 راو—
 زړه غلوم، ورته شعرونه د چل ول اوليکم

ځکه زه چي ارسطو د مملکت نه گلي!
 د تصور په دي گناه ويستلې شوې يم
 اوس هم هغه يم، د خيالونو د دنيا اپلاطون
 پر دو خو پرېږده، خپلو هم ډېر ډېر رتلې يم

.....***.....

لاچي کلي ته د يو وزير په راتلو

چرته خبره چې د خټي مرولو اوشي
د سترگو رپ کښي ورته هلته خټه ور اوري
يا آوازه د يو وزير نيم د راتلو اوشي
ورته ستر خټي وري تری دومره زر اوري

چرته وزيرچي لارخطاکري زمونږخواله راشي
نوورته مخکښي خودعرضه څو مشران اودروي
شغ شي وزيرچي ورنه تېر شي، خړي ځلي پاتي شي
دوي وازه ځله لکه سرکوزي گيډران اودروي

چرته وزير ته که يو کلي کښي ټيکاله اوشي
ورته سترخټي او پلن سري څو مشران راشي
امسا په لاس، نېغه شمله دکلي خان او ملک
د مودو اوږي ورته داسي غريبان راشي

يا کله وخت چې د ووتونو اخستلو راشي
مونږ غريبانو ته هر خوانه ليډران رادرومي
مطلب يي خپل وي، دروازي ولي زمونږ ماتوي
غرض راختي مونږته داسي بېرکسان رادرومي

داسي مشران به وائي، مونږ ته وايه گټه اوکري
چاچي مدام دخپل اولس په سر روپي اخستي
دا هم هغه دي، د انگرېز خوشامدگرو ځامن
چاچي انعام کښي د انگرېزنه نوابي اخستي

اے د مشرانو نه محرومه ليونو خٽڪو!
رائي چي مشر خان له اوگورو، لښڪر جوړ ڪړو
دوخت خانگوكښي وده شوو اے پرتو خٽڪو!
پاخئ راوښي شئ چي د شپي خني سحر جوړ ڪړو

.....***.....

د قرباني غوايه

يو ساتلے شان غوايه وء
داسي بل كلي كيني نه وء

هر چا غور نه وء نيولے
بنكر چي يي نه وء حكه بنه وء

سوداگرو كله يـو خـوا
كله بل خوا كرزولو

نه يي پرش وء چا لي دلے
نه يي خوك راپرزولو

قصـاـبانو ددي كلي
قرباني ته وو ساتلے

ددي گـدو بـزو و طـن كـيني
بي قيمته وء خـتـلے

د آختر نه مخكيني دغو
ظالمـانو نن قربان كـرو

ددي گـدو بـزو و طـن كـيني
ژونديي هر خاروي ته گران كـرو

.....***.....

اختر مو مبارک شه

فلسطين کڻي چي سري ويني دي بهڀري
سره اورو نه په عراق باندي ورپري

افغانان سره په خپله کڻي سڀري
په کشمير کڻي لږ په ډېرو راسورپري

چيچنيا او په بوسنيا کڻي چي خه کپري
مسلمان دے په هر خائے کڻي چي قتلپري

داسي حال کڻي چي راغله دا اختر دے
خه زما مبارکي ته نه جورپري

خو مجبور يو چي زمونږه خوشحالي ده
خکه يو بل سره خاندو، خوشحالپرو

خو بيا هم دومره بي خونده خلق نه يو
چي د ورور په قتلپدو به نه ډرډېرو

خکه وايو چي اختر مو مبارک شه

.....***.....

يو تاثر

لکه يو ترے مسافر چي د اوبو په طمع
چاپه در لکه سوالی سترے ستومان اودری
تش دجامونو په کرنګا يي خله اوبه اوبه شی
دا د يو گوټ په طمع هسي حق حبران اودری

داسي هم ماته يي کول د سترګو تش ستونه
کله پېرزو يي وو په ما د ميني دا خوندونه

يا يو یتيم چي ورے ترے د چا کور له راشی
ورنه ډوډی غواړی د خپتي لېونی په خاطر
دکور خاوند يي په دیکو دیکو له کوره شری
دے اورته پښوکښي بس لوغړ پړی ډوډی په خاطر

داسي ماهم ورنه دميني خپر غوښتو ملګرو!
زره مي بي وسه ورته پښوکښي لوغړ ډولګرو

نه يي په ما د خپلي ميني پېرزوئينه اوکړه
د ميني ترے هر ارمان مي په ارمان پاتي شو
نه مي ترې سترګي مړيدې او نه مي زره صبر ډه
بس په ليدو ليدو کښي زره مي حق حبران پاتي شو

.....***.....

ننگياله خوشحال

د اورنگ د عظمتونو غرور مات شو
چې راپورته يو پښتون له اکوري شو
د افغان په ننگ يې او تر له توره
په اورنگ باندي يو تندر د اسماني شو

يوه چغه د غيرت او خريست وه
پښتونخوا يې هر اورنگ و ته تنور كړه
غر او سمه كښي خوره شوه دغه چغه
كه مغل هر خو بندي په رتنبور كړه

د خيبر له سره داسي غږ يې او كړو
يه پښتونه! كه ويښ نه شوي نو وركپړي
كه پيدا دي په خپل خان كښي اتفاق كړو
هيڅ مغل به دي زير نه كړي كه پوهپړي

په يو لاس كښي يې قلم په بل كښي توره
پښتونخوا ئي چې غيرت ته لمسوله
سپين سحر د ازادى ته وه لېواله
خپلواكى د خپلي خاوري يې غوښتله

دا يې اووي يا به زه يا به مغل وي
د افغان په ننگ مي توره و تر له
ننگياله د زماني خوشحال خټك يم
د مغل د عظمت مور به كړمه بوره

خو بي ننگو پښتو كښي هيڅ چرت نه وه
د وختونو په زانگو كښي ټول اوده وو

زړه چاودله د مرگي په خوب وده شو
پښتو کبښي هغه سره بڅري نه وو

پښتونخوا ئي چي په توره نازېدله
هغه توره د پښتون ده زنگ وهلي
دخوشحال د عظمت ناوي هم خفه ده
پښتو چي د وختونو بنگ دي څښلي

.....***.....

لور

که د قام او د ملت له پاره غواړي
هر ارمان دې دځامنو خدائے پوره که
دبنمنی دپاره ته که د ورور غواړي
اعجاز وائی چي همپش د لور دعا که

زما ستا چي چرته لور اوشی، خفه یو
خدائے که خوے راکړی، جامو کبني نه ځایرو
مونږ آخته آخر په څه په واویلا یو
مونږ د خدائے په دو کارونو نه پوهیږو

ولي نه گوري چي دا هم ستا ځیگر وی
په دي څه چي دا واده شی او د بل شی
چي رنځور شي ناسته ستا دکت په سر وی
ستا نیازبین خوے د واده نه پس بدل شی

دا دي هېر شو، چي پیدا ته لا د چایي
دا که نه وے ته به څنگه زېږېدلې
ته راغله په دي لار په دي دنیا یي
په دي راز ته ولي بیانه پوهېدلې

دغه ستا لور که د بل د کور بنکلا شی
نو هم ستا غوندي زلمی به راپیدا شی
ته د لور په زېږېدلو خفه مه شی
هغه کېږی چي څه خوښه د الله شی

.....***.....

غزل ڇه ته وائي؟

زه دا منم چي غزل ڇه وي؟ غزل ڇه ته وائي
ڪه دا د سرو شونڊو خندا ته د بنڪلا ته وائي
نوزه غزل د چا بنڪلا پوري محدود نه ساتم
زما غزل د خوشحالي بنڪلي صبا ته وائي

غزل يو صنف نازڪ سره خبري نه دي
غزل د وخت د تقاضو آئينه دار جور شوه
غزل د لور تخيلاتو وسعتونه لري
غزل دهر دور د تاريخ بنڪله شاهڪار جور شوه

غزل د نرمو تورو زلفو سره لوبي نه دي
غزل انسان ته سمه لاره د ژوندون بنودل دي
غزل يو مينه او د ميني خرمستي هم نه دي
غزل د ميني وروولي او د ترون بنودل دي

وايم غزل د خوشحالي د سبباون زبره دے
وايم غزل د ظلم شيپي د زره چاودون زبره دے
وايم غزل په ظالمانو د عذاب چغه شي
وايم غزل مظلوم انسان ته د ژوندون چغه شي

لاچي ۱۹۷۴

.....***.....

شهناز

(د گهمکول شريف (کوهات) په غرونو کښي يوه معصومه جيني چي يو ظالم د ميني په جرم قتل کړه، د هغې جرم دا وه چي هغه په دغه ظالم مينه شوي وه. دا د کال ۱۹۷۶ واقعه ده)

مينه کول خو زه منم ملگرو! بد خو نه دی
خو دا وړ سترگي زمانه په مينه خه پوهېری
دلته خو مينه حقيقت کښي د هوس نامه ده
دلته د ميني په گناه هره شهناز قتلېری

آ ميموني خو لا غوتیوه، غورېدلې نه وه
د زماني د شېر عالم د لاسه اورېژېده
لا پرې بادونه د سپرلي هم لگېدلي نه وو
د زماني سپېره خزان لمبو کښي اوسوزېده
آدفطرت دېنگلي حسن زره راښکونکي شاهکار
چي يي بنائيسټ ته پسخېدل به د بهار گلونه
داسي شاهکار چي ړنگېده او ماتېده ملگرو!
ولي مات نه شول د اسلم غوندي ظالم لاسونه

د پېغلتوب په بام ختلي آ نیازبينه جيني
خومره نا ترسه په چرو د يو يزید قتل شوه
د خپلي ميني تقدس باندي مئینه جيني
دخپلي ميني په ناموس لکه شهيد قتل شوه

دلته خو مينه يو گناه ده نور هر خه روان دی

حُڪه شهناز په دې گناه باندې قتلېږي مدام
چې دا دستور او دا سماج او دا نظام وي تر څو
مينه به داسې بدنامېږي، رسوا کېږي ترڅو

راځي په مرگ يې چې ملگرو په جار جار وژاړو
څومره ناترسه نن د مينې ميمونې قتلېږي
راځي سماج ته په دې ظلم احتجاج چې اوکړو
گني ظلمونه به مدام داسې په مونږه کېږي

.....***.....

ارمان

ستا شباب زما جنون وے
تہ لایلا او زہ مجنون وے

تہ زما وے او زہ ستا وے
نہ خفگان نہ زہ بدون وے

تہ د مینہ شہ پرینی وے
زہ فرہاد غونہ پیستون وے

ماپہ لپو لپو و خنبہ لے
لہ ہر غمہ پہ امان وے

خبر دہ نور کہ ہیخ ہم نہ وے
خویوزہ او تہ جانان وے

تہ د مینہ ساز چہ لے
زما سر ستا پہ زنگون وے

چرتہ لری پہ صحرا کبھی
دوارو یو خاے کبھی ژوندون وے

چرتہ لری یو جہان وے
بس د مئیو بنہ دوران وے

سر می ستا پہ زنگون پروت وے
پورہ دا زما ارمان وے

.....***.....

عشق

عشق د حالاتو د تلخی نه زېرېدلې څړيکه
 عشق دپي مخو بي رخی نه بورنېدلې څړيکه
 عشق د زخمونو د سرخی نه رالوېدلې څړيکه
 عشق دسري وينې دگرمی نه څڅېدلې څړيکه
 عشق داوولس په غم لړلي د ژوندون قصه ده
 نه دا يوازي د ليلا او د مجنون قصه ده

عشق د کلهم انسانيت د ورورولي فلسفه
 عشق دانسان د محبت او سوکالي فلسفه
 عشق د زردار او د نادار د يوالي فلسفه
 عشق دخوشحال دننگ وپت، پښتونولي فلسفه
 عشق دخوشحال نتوري شرنگ او د غيرت قصه ده
 نه د ليلا او د مجنون د محبت قصه ده

عشق مړېدل، ژوندی کېدل دی د صبا په تکل
 عشق غورېدل او رېږېدل دی د خدا په تکل
 عشق غورزېدل او پاڅېدل دی د بيا بيا په تکل
 عشق سوزېدل او بلېدل دی د رڼا په تکل
 عشق د حالاتو د تيرو د زړه چاودون قصه ده
 نه ده يوازي د ليلا او د مجنون قصه ده

عشق د خپل ځان په معرفت دی د الله پېژندل
 عشق په مجاز کښي همېشه د حقيقت لټول

عشق په صحرا كښي د ليلا د ښكلاگانو ليدل
عشق په خپل ژوند كښي په ژوندون پسي مدام گرځېدل

عشق د حالاتو د تيرو د سباوون قصه ده
عشق دظالم دظلم شپي دزړه چاودون قصه ده
نه دا يوازې د ليلا او د مجنون قصه ده
عشق داوولس په غم لړلي د ژوندون قصه ده

.....***.....

لاچي چي زما پلارگنه کله دے

خزانہ د تاریخونو، دازمونږ کله لاچي ده
آئینه ده د وختونو، دازمونږ کله لاچي ده

دبابر نه ترخوشحاله، په دي لاردي ډېرراغلي
دغي زمکي دوختونو ډېر جنگونه دي ليدلي
ټکانه يي د فوځونو، دا زمونږ کله لاچي ده

افرېدي، خټک، غلجي اوتورخېل پکښي اباد دي
اکورخېل، موجيان او داسي بډه خېل پکښي اباد دي
خېلخانه ده د قومونو، دا زمونږ کله لاچي ده

د ولي نه درابو کاڅو پوري دغه واره کلي
د سيني خټکو نوم باندې يادېږي دا بناغلي
آستانه يي ده خېلونو، دا زمونږ کله لاچي ده
دغي زمکي ډېرنوموړي باتوران دي زېږولي
دمراني په دنيا کښي ټول جهان دي پېژندلي
مېخانه د عظمتونو، دا زمونږ کله لاچي ده

دخوشحال نه پس ته که هر څو که دلي حالات بدل
ش
دغه خلق نه چا خپل کره، نه په خپله دچا خپل شو
نشانه ده د ظلمونو، دا زمونږ کله لاچي ده

په دي مخکي پيداشوي لوي لوي عالمان دي
هم پيدا پکښي بي شمېره شاعران اواديبان دي

درس خانہ دہ دعلمونو، دازمونر کلے لاجی دہ

چار چاپپرہ تری پراتہ دی مزارونہ د بزرگانو
چی یی زرونہ رونول بہ پہ توحید د انسانانو
درس خانہ دہ دعلمونو، دازمونر کلے لاجی دہ

د مالی خلی پہ خوا کینی دغہ خر پر زمونر کلے
گران دے دومرہ پہ ما گران دے لکہ وی دلیلا کلے
درخانہ دہ د لعلونو دا زمونر کلے لاجی دہ

.....***.....

دنيا

چي نه ستاده نه زما ده
دا دنيا وايه د چاده

كه يي غواړي چي دا ستاشي
نه خپلپري، بي وفاده

چي نن شته او صبا نشته
د شگي هسي خلا ده

د يو خو ورخو له پاره
يو رنگينه مشغولا ده

چي ستا دوي سترگي غرپري
هم بنائيسته ده هم زباده
تابه خان پسي راکاري
چي تر خو ئي ستا سودا ده

بلاگاني ترې جوړپري
دا بلا داسي بلا ده

وايه چاده خپله كړي
وايه چا سره پخلا ده

نو بيا څله پسي درومي
چي نن شته صبا فنا ده

آ، پے زرو نو بادشاہی کـ پـری
د انسان عظمـت هم دا ده

خـپـر بـنـ پـگـرہ دی، د بـل هم
د دنیـا دا مـدعا ده

د ر حـمـن د غـه وینـا ده
د روغ نـه دی دا ر بـنـ تیا ده

.....***.....

هغه څوک وه؟

هغه څوک وه؟ چې د غرونو شهزادګۍ به يادېدله
چې به کوزبه سمې له راغله، ترې حيا به شرمېدله

هغه څوک وه؟ ټوله شپه ئې چې ميچن به غروله
د ملا بانګ سره سمه چې سحر به پاڅېدله

په ستر غولۍ کښې به دا لکه د زرکې گرزېدله
دغه حوره د جنت مې په دې مخکه اوليدله

چې سپوږمۍ يې هم بنائيسټ نه شرمېدله
دغه څوک وه؟ هسکه غاړه چې په ځمکه گرځېدله

چې حيا يې هم حيا ته له ډېر سوخته پسځېدله
دا چې پټ مخ وه روانه، څومره بڼکلي بڼکارېدله

خبر نه ووم چې دا راغله او په کومې لورې راغله
د هوسۍ غونډې په ډو، ډو له هيبته زغابېدله

خو په سوو لور زړونو لکه تندر غورزېدله
زه چېرته ورته ولاړ وم، داچې مخ په وړاندې تلله

داخو هغه پښتنه وه، ما به خوب کښې چې ليدله
چې راوېښ شوم ، بيا مې داسې

.....***.....

جمہوریت

گر ہوانونو دیو بل تہ مو لاسونہ اچولی
 د جمہور پہ نامہ گورہ، پہ کرسی یو جنگبڈلی
 زہ د تا خت ماتومہ، تا می پینی دی رانیولی
 زہ نورور سرہ پہ جنگ یم، مونر یو بل دی پرزولی
 تول پہ خپلہ کنبی آختہ یو، دی یو بل مو زولی
 پہ دنیکنبی چرتہ وی بہ، داسی نورخوک شرمبلی
 دا ہغہ جمہوریت دے زہ او تہ یی دعویدار یو
 دا ددگی برکت دے، دیو بل خنی ویزار یو

راتہ وایی سپرلے راغے، تول وطن بہ شی گلونہ
 دا خزان د غریبی بہ، اوکری دلته نہ کوچونہ
 ورکوو بہ ہر غریب تہ، ہر مزدور تہ خپل حقونہ
 تولو خوارو د وطن تہ، ورکوو بہ پلاوونہ
 غریبانو د وطن تہ، خوشحالی بہ ورکوو
 مونرخیل پہ غونڈی ناست یو، کوو دارنگی سوچونہ
 لتوو پہ خپلی خاوری جنتونہ، جنتونہ

زمونر داسی خوار قسمت دے، چپی یی لاپہ انتظار یو
 دلته دغہ سیاست دے، چپی یو خورہ نو لاپہ خوار یو

.....***.....

اوس ہغہ وختونہ لارل

اوس ہغہ وختونہ لارل
 تا بہ ماتہ، ما بہ تاتہ
 دغہ زمکہ آسمان یو کرل
 زہ پہ تا بہ ناز بدمہ
 تہ پہ ما بہ غولپدلی
 چہ بہ تا د کوئی سر نہ
 ماتہ خومرہ اشاری کری
 ما بہ وہ چہ درنہ خار شم
 تا بہ وہ چہ ما درواخلہ
 لری بل وطن تہ بوخہ
 خو ما داکولے نہ شو
 ما بہ وہ چہ شہزادگی یی
 خو زہ تش د وچی خان ووم
 گنی ما بہ چرتہ لری
 دنگو لوړو غرونو مینخ کبني
 د خوړو اوبو پہ غاړہ
 یووروکے شان کورگے بہ
 کانو خاورو نہ جوړ کرے
 خو ما داسی کوے نہ شو
 اوس ہغہ وختونہ لارل
 حکہ ژوند اوس ہغہ نہ دے
 دا دنیا دومرہ وړہ شوہ
 اوس نری وړہ یو کور دے
 چہ تہ خہ وخت کلہ غواری
 د ہوا پہ خپو ہر وخت

زه او ته دواړه خبرې
 بسنه په مينه هم كوي شو
 كه مونږ يو بل ليدل غواړو
 په اسانه هم ليدې شو
 خو اوس مينه هغه نه ده
 چې د زړه په زور كېدله
 اوس چې خه هم كول غواړې
 دا په مال او په زور كېږي
 چري دا دواړه كه نه وي
 نوم د مينې چې وانخلي
 هغه تش د قصو وخت وه
 ما او تا چې اورېدلې
 نه لېلا او نه مجنون شته
 دغه ټول عبث قصې شوي
 كه په مټو كېني دې زور وي
 هر سرې به د ستا ورور وي
 اوس هر خه بدل بدل دي
 نه گودر او نه منگي شته
 د لېلا مجنون خبرې
 د خيالي دنيا قصې شوي
 اوس هغه وختونه لارل
 اوس نړۍ واړه يو كور دے

.....***.....

گفت حسين شهيد

په لاره دحسين باندی چي تلي دي گلفت
نو خكه خوجنت ته رسېدلي دي گلفت

دنورو سر ساتنه يي د ژونديو لوی مرام و
شرخو بنوسره خكه جنګېدلي دي گلفت

دقام او د ملت دپاره هرڅه يي قربان كړل
نو مرګ د شهادت ته خنډېدلي دي گلفت

ژوندون يي آخرڅه و، جيو قربان او زارېدل وو
مطلب د ژوندانه مونږ ته بنودلي دي گلفت

منم چي دار بنديا دی ،سل دی او مره يو دی مه مره
اعجاز خټك هم دارنگي ستايلي دي گلفت

.....***.....

چي ڄنبوي شراب د ميني په نظر د مستو سترگو
په دا خويء مي ځکه خوښ دے دا دلبرمستو سترگو

زما سترگي پري خورپري، زما زړه چي پري ډايه وي
خدائے آبادي لري داسي دا گوډر د مستو سترگو

سترگو سترگو کبني ست اوکړی، رانه اوتبستی مخ پټ کړي
کوي مينه پټه پټه په هنر د مستو سترگو

څوک يې نه ويني راورومي، څوک پري هڼونه پوهيږي
چي ورپري کله غشي، له سنگر د مستو سترگو

نذراني ورته شاهانو، چي د خپلو زړونو راوري
ما ليدلي په دي سترگو کروفرد مستو سترگو

هيڅ يقين مي خدائے زده نه شي، چي به بچ تري زما زړه شي
راپسي چي لگيا داسي، وي لښکر د مستو سترگو

هر نظريي سخن ساز دے خدائے ورکړے دا اعجاز دے
دا همه غزل غزل شي، په اثر د مستو سترگو

.....***.....

(دا غزل دینون تنقیدی ادبی تولنی په انعامی مشاعری کبني د دویم انعام حق دار گرځولے شوے وه . د طاهر کلاچوی غزل ته ورومیے انعام ورکړلے شوے وه)

ستا د مینې لېونې چې وو، په دار شو
په مئینو کبني دې اوس خو ایله شمار شو

دا حرم کة بتکده وه، نه پوهېږم
لېونے زړه مې په پښو کبني ورگزار شو

په زاریو به دې هیڅکله خپل نه کړم
زما عشق هم د پښتون غوندي خودار شو

غمژن زړه ته مې د سوز سندرې وایه
ایلې سپک خو مې په دې د زرگی بار شو

ستا د مستو خمارو سترگو اثر وه
مېخانه کبني د جامونو گړنگهار شو

دا اعجاز چې وه مدام خلقو رتله
په دې څه کة جوړ په مرگي ویر نثار شو

.....***.....

حسن، مينه چي رايوځائے شي جانان شي
د چا سترگي، د چازره شي، د چا ځان شي

که زما جانان دي اوليدو په سترگو
تانه هير به دجنت حوري غلمان شي

چي په مل، دولت ئي څوک اخسته نه شي
کاشکي هر انسان که دغسي انسان شي

خلق وائي چي يي زره راځني يورو
خو تازه پري د اعجاز خټک ايمان شي

.....***.....

راشئي چي زه دركرم لېونى مينه
بل خوا بنكليو! څله لتوئ مينه

ما درته شوملي او پياڅي راورلي
غواړي كه له مانه پرونى مينه

خلكو! لتوله سرو او سپينو كښي
هغه وه غريب كښي پخوانى مينه

مينه د غرض په سياست شوله
جوړه شوه اوس دا پاكستانى مينه

چغني چي دوو غرونو مينځ كښي شوه
څومره ده مظلومه افغانى مينه

دوه مئين جدا چي له يو بله كړي
دا به وي رښتيا امريكى مينه

ما اعجاز ته ژوند ځكه رنگين بڼكارى
ما سره چي وى د شپړينى مينه

.....***.....

مونڙهه په سره اور کبني ژوندون له ډېر ناکلمه کوو
طمع د ننگ چي له بي حسه وده قامه کوو

هر څو که نورو باندي بدې لگي رښتيا خبرې
د ژوند خبره به همپش د ژوند له بامه کوو

دخپل بنائيسټ په بام ختلي دومره مه نازېره
مونڙه عزت ستا د بنائيسټ له احترامه کوو

تر څو چي مينه پېغلتوب ته رسېدلي نه وي
ددي دفاع به تر هغي له هر الزامه کوو

چرته چي بد په خلقو تش د ميني ټکي لگي
په داسي کلي کبني به څنگه مينه عامه کوو

هيڅ پوهه نه شو چي په تاباندي مئين څنگه شو
وايي اعجاز داسي کارونه مونږ بي پامه کوو

.....***.....

يادگيرنه ! چاراته وي چي ستا دا غزل بل يوشاعر پخپل نوم خپل کتاب کبني
چاپ کرے نو ماوي چي دا خو ما دپاره لويے اعزاز دے چي زما کلام هم
څوک د دي جوگه گني چي پخپل نوم ئي چاپ کړي ---- اعجاز خٽڪ

هغه چي سترگو کښي خبرې کوي
راته د ميني ډبرې غوري کوي

حېران د کلي مشرانو ته يم
دا چي خبرې کوي سترې کوي

د فلسطين او د کشمير په زمکه
خبرې توري کوي، زغري کوي

چي د اعجاز غوندي له سره تېر شي
هغه خبرې زوروي کوي

.....***.....

هغه ڇي ڄام د پاسه ڄام سره هم ځله ورکوی
داسي ساقی ته به څوک څرنگي زړه نه ورکوی

په دواړه لاسه ڇي سحر ماښام لوتی مالونه
نومره غريب سرے به بل غريب ته څه ورکوی

کله دخداے په مينه مست، کله تقام په جنبه
سرونه دومره آرزان بيه پښتانه ورکوی

هغه ده بيدارماني منصور په دار خپژوی
ژوند ورنه آخلی خو ژوندون په ژواندانه ورکوی

.....***.....

ملگرو زه په داسي بناړ کښي اوسم
لکه د مصر په بازار کښي اوسم

شهbazگره د سترو خاے يادپري
خکه د يار د کوخي لار کښي اوسم

خپر دے که نه راخي خو ها اووايه
چي دي خوش فهمه انتظار کښي اوسم

هغه د امن او انصاف غوښتنه
لکه د تپر وخت چرته غار کښي اوسم

.....***.....

ژوندون څه دے دا يو نوم د هنگامو دے
ستري لار د پرپوتو او پاڅېدو دے

څوک په غم لرلی ژوند ځني بېزار دی
د چا ژوند خو بس يو نوم د رنگينو دے

چي د وخت هر يو طوپان ته غاړه وځي
منزل پښو کښي بياد داسي لېونو دے

تپوسانو له ژوندون لته ورکړي
د ژوندون حق خو يوازي د زمرو دے

فيصلي زمونږ د کلي چي پردی کړی
دغه جر زمونږ دتولو مسئلو دے

.....***.....

پروت په سجده، زړه کښې خدائے بلا خدایان گرځوو
مونږ اذر خویه دې کعبې کښې هم بتان گرځوو

خدائے په هر څه یو پوره کړی خو بیا هم پېر وری
کچکول په غاړه ځکه مونږ په ټول جهان گرځوو

د نړیواله کلی خان ملک به څوک پوهه کړی
په خپل وطن کښې جنازې مونږه د ځان گرځوو

عدل انصاف، د داسې خلقوبه څوک څه اومني
چې دروغژن یو ځکه سر باندي قرآن گرځوو

.....***.....

ستا د خبرو د خواب به نه يم
هر څه به يم خو سپين كتاب به نه يم

خلق مې لولى پانې پانې د ژوند
په مخ راخوړ دې تور نقاب به نه يم

چانه چا، چاپوري خپل خان ترلې
د كتاب داسې انتساب به نه يم

د ژوند مقصد كه د جنت گټل دى
آخه په دغسې عذاب به نه يم

.....***.....

خُني سرونه مي ليده ، په نمر خاته پرپواته
خُني سرونه آخر غوخ شو، ورته نه پرپواته

دخاموشي له شوره ډېرو سر تندې اونيوه
دببوسې له زوره ډېر په زنگانه پرپواته

دعوي په چا، آخر دڅه په کومي خلي اوکړمه
هله دامن دعوه گير ساړه واره پرپواته

غوره ټنا چرته په لري وطنونو اوشي
تندر آخر زمونږ په کور په هرکاله پرپواته

خان ته د خان په مقابل چي کله زه اودرېدم
نزړه کعبې کبني مي بتان خواره واره پرپواته

.....***.....

گلهه! چي په سترگو کڻي اغز ڏي ڪرم
بنه ده چي خپل خان سره يو ڄائو ڏي ڪرم

تا چي د بنو په غشو اوويشتم
مر ومه جانانه! راڙوندي ڏي ڪرم

زه خو ستا په سترگو جهان گورمه
سترگي مي هم ته شوي چي پردي ڏي ڪرم

خلاقو د مجنون خبري هيري ڪري
خان پسي هم داسي لپوني ڏي ڪرم

ستا اعجاز خٽڪ به ولي نه ستائي
ستا يو خور نظر ڏي چي زلمي ڏي ڪرم

.....***.....

هيڏوڪ نه گوري خپل خان په ائينه کښي
بل ته بنائي بل انسان په ائينه کښي

توري خاوري به د يار په ديدن مور شي
خان ته گوري چي د خان په ائينه کښي

خلكو خپلي برخي يوري بختور شو
مونږ يي گورو د ارمان په ائينه کښي

دا چي تا پوري يادپري زمونږ کله
بنکله بنکاري د دوران په ائينه کښي

.....***.....

(دري شعرونه)

هر سرے نفرت لے یو سړی کوی
هر سرے دده سره یاری کوی

خدایه! د جال فتنه به څنگه وی
گوره! چې رانده مو مشری کوی

خپلو مې چاره په مری ایښي ده
خپل خو داسې نه کوی، پردی کوی

.....***.....

پرون چي ورور د ورور مرگونه اوکړل
مونږ پرې د پاسه زيات قتلونه اوکړل

چي په لمني د چا نمونځ کېدلو
هغو گنگا کښي اودسونه اوکړل

غل به د غلووُطن کښي چا ته وايو
هرچا يوبل پسي نمځونه اوکړل

مونږ ته خه پته د دښمن نه لگي
مونږ دپردو په سر جنگونه اوکړل

خوب کښي چي راغی نو ورغاړې وتم
مفتوکښي مونږه ديدنونه اوکړل

چي په دنيا کښي په ننه نوم يادپري
هغو هم داسي ننه کارونه اوکړل

اعجاز ختک به آخر خدائے پوهه کړي
غره کښي يي چاته آوازونه اوکړل

۲۷ مارچ ۲۰۱۲ ء.

.....***.....

هائيڪوگاني

مانه جمات کڻي ڇا ڇپلي پتي ڪري
ماوي چي دا ڇهه د موجي دڪان دے
چي زري پرپردي او تري نوي يوسي

.....***.....

نن يو خٽڪ دغره په سر ڪپده
ماوي چي بيا به چرته ڀول غرپردي
ڇڪه چي دا دومره د ٽينگي نه دي

.....***.....

مونڙ هغه ملڪ ته زنده باد وئيلي
د بني توبني نه يي مونڙ اوويستلو
لڪه پردي خيرات کڻي سڀي ورڙو

.....***.....

هائيكوگاني

دخواري خوي دالر ليدله نه وه
اوس د سوکړک په خائے برگري غواري
مونږ به اوس تشي هسي خلي چرپو و

.....***.....

په انټرنیټ یارانې څنگه کېږي
چرته فیس بک کېښي چې جینی بنکاره شي
بلا خوانان ورته لویو اووایي

.....***.....

د دهم اکوسره بلد دومره شو
اوس د توپک لږ راته داسې بنکاري
لکه ماشوم چې چرته ټیزو اچوي

.....***.....

هائيکوانی

خدايه ! په ملك كښي خوشحالي راولي
گنځي واړه واړه خـدايان دى واړه
دخان نه مخکښي به دوزخ ته لېږو

.....***.....

چاوي چي څنگه څوك ليدر جوړېږي
ماوي دروغ او حرامتوب زده كړه
خلق به دې خپله بيا به سر گرځوي

.....***.....

سل شېطانان او يو ليدر زمونږه
لكه چي سل پاير او يو لور وي
ځكه شېطان هم ترېنه لرې تښتي

.....***.....

هائيڪوگاني

بنڪلو ته اووايئي چي ڪور ڪبني ڪبني
زمونڙ وڙلو ته دي نه رادرومي
اوس دغه ڪار دغه خودڪشه ڪوي

.....***.....

نرخونه ورخ په ورخ په بره خپڙي
چي دغه حال ، دغه رفتار وي
بره سپورمي ته به مونڙ زر اورسو

.....***.....

يوشل روتي مي چي مپلمه ته راوري
وي چي يوه روتي تري ببرتته يوسه
وي چي انسان يم ، خُناور خونه يم

.....***.....

چرته زره خورے مشر وي به ڪنه؟
په دي ارمان واره سپين ڀيري شولو
لڪه ڊڪونڊي لئه لپوره اووتو

.....***.....

کہ یو انگریز انگریزی نہ شی لیکے
دغہ پوینتتہ لبر د خان نہ اوکھ
تا کوم پینتوکینی سپارسم پاس کرے

.....***.....

ہغہ جمات کینی انگریزی وئیہ
وی یی چی دہ د خدائے ظالم تہ گورہ
کفرئی تبول گورہ ! جمات تہ راپو

اعجاز خټک هغه شخصيت دے د چا لہ برکتہ چي په ټول خليج کښي د پښتو ټولني جوړي شوي دي او په خليج کښي د پښتو مشاعرو بنسټ هم دغه مشر ايښودلے دے. د اعجاز خټک په کوششونو او ترغيابتو زمونږ پښتو ادبي ټولنه قطر هم جوړه شوې ده

د کومي لہ سوبه چي په پښتو ادب کښي ډېر زيات کار په ديار غېر کښي شوے دے. د اماراتو پښتو ادبي ټولنه مرکزي واحد ټولنه ده چي په پردي وطن کښي يي مشاعري منعقد کړي دي او د پاکستان نه يي ورته شاعران او اديبان راغونډي دي. تر اوسه د ټولني د ملگرو لہ خوا څو درځنه کتابونه او مجلې هم خپري شوي دي. دا ټول هر څه د دغه کس لہ برکتہ وو..

فيروز آفريدي

صدر

پاک پښتو ادبي ټولنه دوحه قطر

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**